

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

135737

34900/100
4985 140

Lo. 31900

h

24

SLOVENSKA STENOGRAFIJA

PO SESTAVU

FRANČIŠKA KS. GABELSBERGERJA.

PRIREDIL

PROF. ANTON BEZENŠEK,

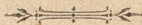
OFFICIER D' ACADÉMIE,

VITEZ REDA SV. ALEKSANDRA IN REDA SV. SAVE, LASTNIK ZLATEGA KRIŽCA ZA
DRŽAVLJANSKE ZASLUGE, ZLATE SVETINJE PLODIVSKE RAZSTAVE IN ČASTNE DIPLOME
STEN. JUBIL. RAZSTAVE V MONAKOVEM; ČASTEN ČLAN CENTRALNEGA STENOGR.
DRUŠTVA V MONAKOVEM IN BOLG. STENOGR. DRUŠTVA V SOFIJI, DOPISUJOČ ČLAN
I. PRAŠKEGA DRUŠTVA STENOGRAFOV GABELSBERGERSKIH ITD.

DRUGI POPRAVLJENI NATISEK.

Ta knjiga je glasom razpisa visokega ministerstva za bogočastje in nauk z
dné 3. junija 1894., št. 11321 pripuščena za učno knjigo na gimnazijah s
slovenskim učnim jezikom.

Cena nevezanemu izvodu r gld.

LJUBLJANA.

IZDALA «MATICA SLOVENSKA».

1893.

135737

135737

Iz 404/1957

U V O D.

Sè stenografijo (tesnopolisom) je moči tako brzo pisati, kakor se govori. Tako pisanje moglo bi se torej imenovati brzopis (tachygrafija); a prvo ime, katero se nanaša na mali prostor, ki ga zajemljejo dotični znaki, rabi se v mnogih jezicah, zato ga bomo rabili tudi mi,

Da je stenografija koristna omikanemu človeku, kateri se često peča s peresom, o tem ni dvombe, posebno v današnjem veku, ko se cení čas jako visoko in ko vse gleda na brzino. A celò nekaterim narodom starega veka zdel se je brzopis potreben; n. pr. Rimljani so imeli svoje brzopisce, med katerimi nam je znan Marko Tulij Tiron in njegov sestav, pod imenom «notae Tironianae». Sploh povsod, kjer je svoboden govor vplival na razvitje države, morala mu je priti stenografija na pomoč; kajti le zapisana beseda ima trajnost, drugače prehitro odzveni in lahko zgine iz spomina. Med novodobnimi narodi bili so Angličani prvi, ki so svobodnemu govoru v parlamentu (zbornici) dali važnost; zato se je stenografija pri njih jako lepo razvila. A pri Nemcih dobila je tehnično popolnost po Frančišku Ks. Gabelsbergerju, čegar sestav je prenešen na razne druge jezike, vzlasti na slovanske.

Sestav, kakor ga mi v tej knjigi razvijamo, je soglasen z istimi načeli, na katerih je osnovana česka stenografija in katera so se pokazala prav prikladna vsem jugoslovanskim jezikom v teoriji in praksi, kar smelo trdimo po dolgoletni lastni skušnji,

Stenografija delí se na dvoje: Korespondenčno in debatno pismo.

Korespondenčno pismo objema:

I. poglavje: nauk o pismenkah in o njih zlaganju v besede;

II. poglavje: nauk o krajšanju besedí v stavkih.

Debatno pismo objema: nauk o krajšanju stavkov.

Za navadne potrebe zadostuje stenografu korespondenčno pismo, s katerim more napisati okoli 80 besedí v minuti; a večja brzina se doseže z debatnim pismom, katero se rabi v zbornicah itd.

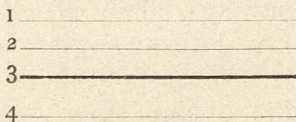
I. POGLAVJE.

Pismenke in posamezne besede.

§ 1. V tem poglavju bomo videli, kakošne so stenografske pismenke (znaki) in kako se zlagajo v zloge in besede.

Abeceda.

Stenografski znaki stoje kakor navadne pismenke med takimi le štirimi črtami:

Debelejša črta (3) je osnovna, a 1 in 4 zgornja in spodnja krajna črta. Prva (gornja) črta je od druge ravno toliko oddaljena, kakor ta od tretje; a nekaj bolj oddaljena je četrta od tretje. Potrebno je v početku pisati po takih črtah (vsaj dokler se uči I. poglavje), pozneje pa ste dosta dve srednji in nazadnje samo osnovna. Brez črte piše samo izurjen stenograf, vzlasti v debatnem pismu.

Opazka: Ako se znak v sredi besede oddalji od osnovne črte, mislimo si novo osnovno črto od tam naprej, kjer stoji ta poslednji znak do konca iste besede.

Po dolgosti delimo pismenke na male, srednje in velike (dolge). Pri tem pa ne grè misliti na razliko med malimi in velikimi pismenkami, kakoršno imamo v navadnem pismu. Ampak mali znaki se imenujejo v stenografiji tisti, kateri ne polnijo vsega prostora med osnovno in drugo

črto; srednji so oni, ki se razprostirajo med istima črtama, a vsi ostali se prištevajo velikim.

Razgledovali bomo najprej samoglasnike, potem pa soglasnike. (*Glej na tablici 1. abecedo*).

Pravopis.

§ 2. Prej ko začnemo zlagati znake, pomnimo glavno pravopisno pravilo, ki ga ima stenografija: piši kakor slišiš govoriti, t. j. ravnaj se dosledno po fonetičnem pravopisu. Tako moremo pisati *s* namesto *z* na koncu besedi (mr*s* = mraz), *st* namesto *zt*, *sh* namesto *zh* (nisko = nizko), *š* namesto *ž* (lemeš = lemež) itd.

Namesto pike rabi se črtica (-), a drugi ločniki rabijo se večidel tako kakor v navadnem pismu; samo v debatnem pismu bomo našli nekatere izjeme.

Samoglasniki.

§ 3. Samoglasnikov v stenografiji ne pišemo navadno z njihovimi lastnimi znaki, nego jih označujemo v soglasnikih samih s tem, da se vlaga njihov poseben glasoven značaj (karakterističen znak) v dotične soglasnike. To se imenuje simbolično označevanje. A včasih stopí se njihov lasten znak sè soglasnikom v edno obliko. Kjer se pa ne bi mogel prisposobiti niti prvi niti drugi način, pišemo samoglasnike z njihovimi lastnimi znaki, kar se zgodi navadno v početku besedi.

Karakterističen znak za samoglasnik dobimo, ako gledamo: 1) na mesto, na katerem stoji dotični samoglasnik v lestvici (škali) glasov; 2) na način, kako se izgovarja.

Kar se tiče »škale«, velja *i* za visok glas, ter se izrazi simbolično, ako se postavi dotičen soglasnik nekaj više nad osnovno črto; *u* pa velja za nizek glas, ter se izrazi na protiven način. (Primeri v § 6. in §. 7. bodo to razjasnili). A ako opazujemo, kako se nekateri glasovi proiznašajo, imamo: moč en glas *a*, kateri se izrazi simbolično z naddebeljeno senčnato črtico predstoječega soglasnika; oster glas *i*, izražen z zaostrenjem, ter okrogel glas *o*, izražen z zaokroženjem ali razširjenjem predstoječega soglasnika. Glas *e* je ravnomeren brez karakterističnega znaka.

Pogledimo, kako se prilagajo ta načela pri posameznih samoglasnikih.

E.

§ 4. Samoglasnik *e* označuje se s tenko črtico, katere leži v početku in na koncu besedi vodoravno, a v notranjosti se spremeni v tenko črtico (vezico), ki veže soglasnike med seboj. Ako sta torej dva soglasnika zjedinjena z navadno črtico, čitaj med njima *e*.

Opazka 1. V zlogu *te* na koncu besede privesi se znak za *e* nekoliko nižje.

Opazka 2. Po pismenkah, katere se končujejo z zaokroženo črtico, kakor *b, ċ, d, l, m, n, v*, pišeta se *s* in *š* na koncu besedi v prekrenjeni obliki. (*Primere glej na tab. 2.*)

Obča opazka. Ako se pravilo za pravilom prečita in razume, ne gre čitati sledečih primerov tukaj, nego precej one na priloženih *tablicah* v stenografskem pismu, a ob ednem se morajo prepisati. Samo pri takih besedah, katerih ne bi mogel kdo tam prečitati, naj si pomaga sè sledečim prevodom v navadnem pismu. Potem pa se mora učenec vaditi tudi v prenašanju primerov iz navadnega v stenografsko pismo. — Ta opazka velja za vse z drobnimi pismenkami tiskane primere in vaje.

Prevod primerov.

En, et, te, ne, se, ċe.

Bezeg, cep, Ċeh, ded, led, lep, lesen, let, meċ, nesem, peċ, peċen, perem, reċ, reŹem, sedem se, sever, sterem, Źel, temen, tesen, veren. veŹċ, vez, zelen, zet, Źep, Źene.

Pete, mete, tete, terete, perete, berete, metete.

Bes, nebes, les, ves, veŹċ, deŹċ (deŹċ), deleŹċ, ŹeneŹċ, lemeŹċ.

A.

§ 5. Glas *a* ima (kakor je Źe v § 3. omenjeno) karakteristiċen znak jakosti ali moċi. Oznaċuje se torej simboliċno tako, da se na predstojeċem soglasu senċna poteza malo ojaċi, pritisnivŹi pero ali svinċnik bolj trdo na papir. Samo *Ź* in *f* (potegnjeno od spodaj navzgor) nemata sence, zato se po njima izpisuje *a* z lastnim znakom (kot toċka); isto tako tudi v početku besede. (*Glej tab. 2.*)

Prevod primerov.

Baba, babe, cesar, čas, čaša, čast; daleč, Eva, gad, gašen, gaj, hasen, jak, jama, kača, kamen, lačen, laket, mal, mak, masten, nas, nada, nehaj, padam, rad, reka, rana, sapa, vaš, važen, žaba, žena.

Adam, Abel, Alah, Ala, alabaster, amen, Ana, Arabec, leta, peta, teta, tat, Tatar, fara, fant.

I.

§ 6. Visoki in ostri glas *i* označuje se:

1) simbolično s tem, da se postavlja poleg njega stoječ soglasnik nekaj više nad osnovno črto; in to, kedar se nahaja *i* med pismenkama razne veličine, postavi se manja navzgor; ako je pa *i* med ednakima pismenkama, tedaj se more ali prva ali druga postaviti navzgor, samo kedar se srečate dve mali, povzdigne se vsekdar druga. (*Glej tab. 2.*)

Prevod primerov.

Kip, Rim, mir, lim, mil, siv, vis, lipa, pika, riba, biser; sit, nit; kiham, čil, čin, list, pečina; Miha, bič, miza, zima, našim, šiba; vid, dim, mimika, pipa; žižek; Nil, lira, lina, sin, sila, sir, ris, Pariz, kisel, kinin.

Izjeme morejo nastati le v dvo- in večzložnih besedah, in to v krajnem zlogu; n. pr.

velim, želim, menih, berič, nasip, žepič.

2) Kot oster glas označuje se *i* z zaostrenjem sledečih soglasnikov: *č, d, f, h, t, st, v, z* (gornji znak), in na ta način postanejo zlogi: *či, di, fi, hi, ti, sti, vi, zi*. Tako se morejo zaostriti v početku: *f, t*, da dobimo: *if, it*; a zlog *iti* piše se z nadebeljenim *t*; n. pr.

Čič, čist, čitam, peči, vidi, dedič, zefir, hiša, leti, liti, tihi, stih, častit, teti, matica, Savica, više, pazi, mezinec, kitica, kalif, bit.

3) Pred *t* in *c* (ts) more se *i* tudi tako označiti, da se pišeta navpik, in tako postaneta zloga *it, ic*; n. pr.

kit, kamenit, liter, Velebit, dinamit; žica, žilica, ribica, palica, kapica, Marica, senica.

4) V početku besede piše se *i* sè svojim navadnim (tenkim) znakom; n. pr.

Ivan, ila, ime, inak, Iris, Ipek, iščem.

5) Na koncu besedi piše se *žš* narobe po onih znakih, ki so navedeni v § 4. op. 2.; n. pr.

Niš, vabiš, sediš, deliš, miš, pališ, raniš.

V a j a. (Glej tab. 3.)

Ahil, Atika, Bihač, Bilek, cika, čilim, čitam, diham, dinar, dinamika, dilema, dičen, figa, gibam, gizdalin, hiter, Izak, kist, kipim, kadim, kita, Kitaj, lice, linija, lipica, lisa, lisica, list, ličen, Milet, mineral, misija, nikak, Nica, Nikica, pivar, pila, pisar, pelin, piramida, piten, Rim, Riga, ritem, sipam, siten, stil, šipa, širina, šivam, ščip, ščipam, tiran, tip, Tisa, vezir, vidim, vikar, zidar, zima, žid, žir, živica.

U.

§ 7. Za glas *u* je značajna nizkost; označuje se torej

1) simbolično:

a) s tem da se postavi predstoječi soglasnik nizko, t. j. pod osnovno črto; in sicer ako je dotični znak majhen, postavi se cel, ako je sreden, za polovino, ako je pa dolg, postavi se za četrtino svoje dolžine pod osnovno črto. A *š*, *z* in *ž* se skrajšajo toliko, da ne segajo črez osnovno črto. (Glej tab. 3.)

Prevod primerov.

Kupim, kuham, luna, luč, Rus, ruda, suh, suša; bučela, rebus, duša, dukat, gulaš, jug, junak, kerubin, mula, muha; račun, čuden, hud, tuga, tuj, studenec; šuma, župan.

b) Kedar je *u* v početku besede, tedaj se simbolizuje s črtico, potegnjeno izpod osnovne črte k sledečemu soglasniku, razven *t*, s katerim se stopí po niže omenjenem načinu: n. pr.

udar, ura, urad, učen, ulica, umen, upam, usta, užitek, uzda.

2) Kedar se glas *u* ne dá simbolično označiti, ali pa če bi bilo to nepraktično, stopí se njegov lasten znak *z* dotičnim soglasnikom; ako sledi *u* po: *b*, *č*, *d*, *h*, *l*, *m*, *r*, *t*, *v*, stopí se v zloge: *bu*, *ču*, *đu*, *hu*, *lu*, *mu*, *ru*, *tu*, *vu*; ako pa stoji *u* pred *m*, *p*, *s*, *t*, — v zloge: *um*, *up*, *us*, *ut*. Na poseben način se stopí z znakoma *k* in *n* v *ku* in *nu*. (Glej tab. 4.)

Prevod primerov.

Miruj, Milutin, sirup; Batum, Baku, listeku, učeniku, minuta, utekel, utelesen.

3) Ako se ne more *u* niti simbolično izraziti niti stopíti, — kar se pa redko zgodi — tedaj se piše z lastnim znakom; n. pr.

funt, fužina, pazduha, tatu.

4) Tudi o zlogu *ur*, ki se piše kot raztegnjen *u*, veljajo pravila pod točko 2. i 3., kedaj ga je treba stopiti in kedaj posebej pisati; n. pr.

Amur, bursa, Turek; literatura, kultura.

V a j a. (Glej tab. 4.)

Budapešta, bula, culica, čuden, duh, furež, furija, guba, gugalica, laguna, huzar, mehur, juha, kupec, kumica, kušar, Luka, luč, Mura, mučenik, mučenica, Numa, minul, pust, pušim, pušča, rumen, ruja, Sudan, tuš, ud, umira, utica, žuža, žulim.

O.

§ 8. Pri izgovarjanju samoglasnika *o* se usta nekako zaokrože; vsled tega je za-nj značajna okroglost, ter se označuje:

1) simbolično tako, da se predstojč znak nekoliko zaokroži ali obočka; v to svrho so prikladni: *e, g, h, k, p, s, š, šč, t, st, z, zd, ž, št*, iz katerih postanejo zlogi: *eo, go, ho, ko, po, so, šo, ščo, to, sto, zo, zdo, žo, što*. (Glej tab. 4.)

Prevod primerov.

Cona, god, gomila, hodim, nahod, kokot, koren, pokopan, sol, sočen, meso, šola, Katon, točen, stol, storim, zora, zdol, fažolj, žokam, štor

2) Znak za *o* more se stopiti sè sledečimi soglasniki: *b, ċ, d, ĺ, m, n, r, v*; tako dobimo zloge: *bo, ċo, do, lo, mo, no, ro, vo*. (Glej tab. 4.)

Bog, bolen, boj, čop, dolina, loka, lopar, kolo, koj, moka, moloh, mozeg, most, nož, noč, rob, rod, roj, roka, voda, voščen, vodica, vojska.

3) V vseh ostalih slučajih, kjer se ne more niti prvo niti drugo pravilo rabiti, posebno v početku besedi in za sogl. *f*, piše se *o* z lastnim znakom. N. pr.

Oton, opat, opica, od, oko, Jožef, forint.

4) Ako se raztegne znak za *o*, tedaj znači *oe*. To se more ravno tako stopiti, kakor *o*; a pri simbolizovanju deli se na dvojce *o + e*. Med njima se more *i* izpustiti. n. pr.

moje, Noe, rojen; bojen, doječ, lojen, koje, poet, poje.

Opazka. Pri *to, so* in *jo* na koncu besedi more se *o* narobe pisati; n. pr.

leto, mesto, dajo, čakajo, rajajo, pojo.

V a j a. (Glej tab. 5.)

Aorist, boben, bodalo, col, čoham, domovina, dolina, Eol, Foča, gozd, gosenica, godec, hoja, hotel, jod, jagoda, kopač, koračim, korito, lopata, loz (los), limona, monopol, nos, nosorog, očala, okolica, opisan, opera, potok, pozor, ponos, pero, roman, rodoviten, rosa, soba, sokol, Soča, šolar, šolarica, stol, stoječ, tovariš, topol, točim, vojak, vojvoda, zob, železo, žoga.

Dvoglasniki.

§ 9. Ako se srečata dva samoglasnika skupaj, kar se zgodi večidel le v tujkah, more se prvi samoglasnik simbolizovati ali stopíti, ako je to mogoče po gornjih pravilih, a drugi samoglasnik se piše z lastnim znakom. Taki so: *eo, eu, ou, iu, ió, ai*, itd.; a zlog *au* mora se iz grafičnih (pismovnih) obzirov pisati narobe kot *ua*. N. pr.

Leon, Eol, Aida, Aurora, aula, Kalakaua, Joni, kaos, idiot, Sion.

Soglasniki.

§ 10. Kadar se nahaja čist samoglasnik med soglasnikoma, to se spojita njuna znaka s tenko črtico, t. j. posredno ali na široko. Ako pa med soglasnikoma ni samoglasnika, spojita se neposredno (na tesno); kajti če bi bila zjedinjena dva prosta soglasnika posredno, tedaj bi trebalo po § 4. čitati med njima *e*.

Neposredni način zjedinjevanja ali spajanja rabi nam torej pri sestavljenih soglasnikih ali pri «zloženi konzonanciji», kakor so: *dr, lj, pl, zv, rv* itd. To se vrši na trojen način:

a) tako da se posamezna soglasnika stopíta v eden občen znak (stapljanje);

b) da se vpiše drug znak v drugega (vlaganje ali vpletanje);

c) da se zjedinita dotična znaka tesno med seboj.

Prva dva načina sta važnejša od tretjega, kajti imata došta točno določene «zložene konzonancije». A tretji način rabi se sploh ondi, kjer samoglasnikov ne moremo niti stapljati niti vpletati.

Opazka 1. Kar je rečeno za dva, velja tudi za tri skupa stoječe soglasnike.

Opazka 2. Glede simboličnega označevanja samoglasnika, sledječega za zloženo konzonancijo, treba pomeniti:

Soglasnika, ki sta se stopila v eden znak, veljata v tem slučaju za edno pismenko; t. j. vsa pravila glede izraževanja samoglasnikov v prostih soglasnikih prilagajo se tudi tukaj.

A tiste «zložene konzonancije», ki so postale po vzajemnem vpletanju soglasnikov, smatrajo se kot jedna pismenka le tedaj, kadar se ima v njih samoglas označiti s premeno položaja (t. j. s postavljanjem nad ali pod osnovno črto); a kadar se izrazi samoglas s tem, da se spremeni oblika, tedaj se spremeni (nadebeli, izostri ali zaokroži) v «zloženi konzonanciji» samo tisti soglasnik, ki stoji neposredno pred samoglasnikom.

V sledečih §§ bomo si razgledali posamezne soglasnike v «zloženih konzonancijah»: najvažnejše, kakor so *i*, *r* in *v* na prvem mestu, a ostale po abecednem redu.

J.

§ 11. V slovenskem jeziku nahaja se često soglasnik *j* zjedinen z različnimi samo- in soglasniki. Zato je v naši stenografiji vprašanje o «jotaciji» posebne važnosti.

1) *J* v svoji pravi obliki kot tenka črtica zjedinja se s sledečim soglasnikom vsekdar prosto; samo v sledeče *t*, *c* (*ts*) in *h* vlaga se tako, da damo tem znakom bolj nagnjen položaj (paralelen z *j*), in tako dobimo: *jt*, *jč*, *jh*. (Glej tab. 6.)

Prevod primerov.

Jereb, jeza, jezik, jelen, jesen; bajka, pajdaš, rajna, vejčica, daj, maj, raj; bajta, dajte, jajce, zajci, majhen, kajžar.

2) V svoji drugi obliki, kot senčna črtica rabi se *j* pred *a* in *u*; n. pr.

Jakob, jama, jagoda, veja; juha, južen, Juri(j), junak.

3) Mali soglasni znaki prejemajo *j* v sebe, ako se nekoliko raztegnejo; tako postanejo: *kj*, *čj*, *nj*, *rj* in *sj*; isto tako se podaljšata srednja *d* in *v*, ter dobimo *dj* in *vj*.

Opazka 1. Znak za *j* in *sj* se raztegneta navzgor v podobi elipse, ter se tako ločita od *ja* in *so*.

Opazka 2. Namesto *knj* more se pisati samo *kj*. (Glej tab. 6.)

Prevod primerov.

Ljubim, poljana, peljem, seljak, konj, manj, menjam, njiva, sanjam, gorje, Gorjanec, Pohorje, terjam, klasje, sadje, Madjar, Posavje, Celje, Bukovje; knjiga, zamaknjen, luknja, denar, denarja, denarju, denarje, denarji.

(4) Znaki *b, p, m, t* (*st*) in *ž* spajajo se neposredno s tenkim *j* na ta način, da se prekrizajo ž njim samim ali pa z onim znakom, ki za njim sledi; tako dobimo zloge: *bje, pje, mje, tje* (*stje*), *žje* (*žja, žju, žjem* itd.). (Glej tab. 6.)

Prevod primerov.

Kopje, kopja, kopju; robje, zobje, zavetje, bratje, listje, listju, listjem, orožje, orožjem, božje.

Opazka. Pred *o* piše se *j* navadno sè svojim tenkim znakom. (Glej § 8. 4.). N. pr.

Job, jok, bajonet.

5) Med samoglasnikoma more se *j* celó izpustiti. (Glej *oe*). Po tem pravilu se tudi pišejo koncovke: *-čje* (*čije*), *-zje* (*zije*). N. pr.

Marija, siromašija, laje, poje, seje, daje, žaluje, veruje, daruje, bije, čije, nareč(i)je, koz(i)je, lije, sije, krije, mije, vije, (vij), vijemo (vijmo), vijete (vijte), vijo.

V a j a. (Glej tab. 7.).

Božje oko, jaka volja, gosje pero, lepa suknja, suho listje, milo petje, babje leto, kozja koža, vas Bukovje, malo denarja, petelin poje, Matija seje, seja se nadaljuje, zelenje pokrije celo polje, ivje pobeli njive, sinja knjiga, manja rjuha, kurje oko, kurja juha, pasja noga, goveje meso, goveja živina. X

R.

§ 12. Ne manj važen kakor *j*, je soglasnik *r* v «zloženih konzonancijah». Sledé torej različni primeri za vsak način neposrednega spajanja.

a) *R* se stopí s predstoječimi *đ, ě, t, st, št, v* v skupine: *dr, ěr, tr, str, štr, vr*; a sè sledečimi *č, đ, s, t, z* (gornji znak) stopí se v skupine: *rč, rđ, rs, rt, rz*. Znaki za *b, k, m, p* se podaljšajo za dolgost znaka za *r*, ter tako postanejo: *br, kr, mr, pr*. (Glej tab. 7.).

Prevod primerov.

Dien, čreda; tresem, truden, strela, struga, strog, štrena, vrana, vieden, vrač; mrčes, strd, borsa, trs, vrt, krst, vrsta, Korzika; breza, breme, brat, brada, brodar, bruto, kres, kralj, kret, krt, krokar, krut, mrena, mrak, mramor, preja, prah, prosim, proga, prekrasen.

b) Vpisuje ali vlaga se v znake za *e* (početno) *š*, *z*, *zđ*, *ž*; tako postanejo skupine: *er*, *šr*, *zr*, *zđr*, *žr*; n. pr.

zrel, zračen, zdravilo, žrebec, žrelo.

c) Spaja se neposredno v skupinah: *rb*, *rv*, *rz* (dolnje), *rž*, — *gr*, *hr*, *fr*, *sr*; n. pr.

barbar, barva, rž; greh, grad, gruden, grob, hren, hrast, hram, hrošč, hrib, hrbet, frak, freča, frčim, srebro, srečam.

Opazka 1. V vseh drugih slučajih, kjer se sreča *r* neposredno s kakim soglasnikom, postavlja se tesno poleg njega, da se označi zložena skupina. — Isto se zgodi tudi pri vseh drugih soglasnikih, ako ni naveden v sledečih §§ poseben način stapljanja ali vpisovanja.

Opazka 2. Besede s trojno zloženimi konzonancijami, kakor so: brz-a-o, trs, drvo, grd-a-o, stržem, srčen, itd., moremo pisati tako, da se označi poluglasni *e*, torej: bërz-a-o, tërš, dërvo, gërđ-a-o, stëržem, sërčen, itd.; na ta način se razločujejo od: breza, tres, drevo, greda, strežem, srečen itd. (*Glej tab. 8.*)

V a j a. (*Glej tab. 8.*)

Bela breza, brz konj, črno morje, trd dren, gost mrak, rja žre železo, grda vrana, hrabri vojak brani dom in cesarja, draga kravica, krepi in zdravi, zrel grah, vrel krop, strašen vrag, mali prst, droben prah, presen kruh, grozen potres, mrzel grob, obrita brada, ukraden žrebec, strmo b do, srečen kralj, srčen brat, smrten greh, prodan vrt, prebrisan Grk, okrašen grad, podrt hram, srebrn prsten, prazna vreča, krajno krilo, strog stric.

V.

§ 13. Za soglasnik *v* imamo trojen znak: navadni *v*, namesto njega v početku besedi včasí tudi *f* (dolgi in skrajšani) ter krajni *v*. (*Glej tab. 8.*)

V «zloženih konzonancijah» zavija se *v* (kakor vozel) v predstoječe soglasnike: *e*, *č*, *d*, *h*, *m*, *t*, *st*, *š*, *št*, *šč*, *z*, *zđ*, *ž*; tako dobimo skupine: *cv*, *čv*, *dv*, *hv*, *mv*, *tv*, *stv*, *šv*, *št*, *ščv*, *zv*, *zđv*, *žv*.

Prevod primerov.

Cvet, čvrst, dveri, dvor, dvojen, hvala, tvor, žetva, žrtva, stvar, zver, zvon, zdvojen.

S soglasnikom *s* staplja se *v* (v navadni in zmanjšani obliki) v skupino *sv*; n. pr.

svrha, svet, svila, svora, svinja, svak, svit.

Opazka 1. Posebni znak, katerega imamo za *v* na koncu besedi, more se v sredini le tedaj rabiti, ako sledi za njim *n* ali *nj*; n. pr. lev, nov, nova, novo, rov, kov, daven, raven, sova, Sava, kava, zdrav, zdrava, zdravo.

Opazka 2. Dolgi *f* (namesto *v*) more se stopiti z znakoma za *t* in *z* v skupine *vt* (*ft*) in *vz* (*fz*); n. pr.

vtorek, vtelesen, vzemem, vzdian, vzrok, vzor.

Opazka 3. V početni *v* (kot skrajšani *f*) ulagajta se *n*, *s*; tako dobimo skupine: *vn*, *vs*; n. pr.

vnet, vnuk, vnesen, vse, vsota, vsojen.

V a j a. (Glej tab. 9.)

Nova cev, zdrav vnuk, vsekana rana, okovane dveri, vzet cvet, hvalen svak, cerkoven zvon, leva noga, vzeta sveča, vzoren svetnik, divja zver, vnet duhovnik, dvojna žrtva, kriva svora, čvrsto drevo, kraljev dvor, zdrav Švicar, vse ravno, davna žetva, lov na divjo zver, nova stvar.

H.

§ 14. Znak za *h* staplja se z: *m*, *s*, *t* v skupine: *hm*, *hs*, *ht* (Glej tab. 9.).

Prevod primerov.

Hmel, drahma, nohti, puhtenje, žehta, Sahs.

K.

§ 15. Znak za *k* staplja se z *m* v skupino *km*, a neposredno se zjedinja *k* kakor *kr* z *v* in *s* v skupine *kv*, *ks*, *krs*. (Glej tab. 9.)

Prevod primerov.

Kmet, kmalo, kveder, kvas, tikva, okvir, pokvarjen, pokveka, Lokva, bukva, cerkva, kvestor, svekrva, Maks, Ksantipa, krstiti, krvav.

L.

§ 16. *L* se vpišuje (vpleta) v sledeče soglasnike: *c*, *g*, *h*, *m*, *p*, *t*, *st*, *š*, *šč*, *z*, *zd*, *ž*; tako nastanejo skupine: *cl*, *gl*, *hl*, *ml*, *pl*, *tl*, *stl*, *šl*, *zl*, *žl*. V drugih «zloženih konzonacijah» piše se *l* tesno poleg dotičnega soglasnika. (Glej tab. 9.).

Prevod primerov.

Glas, gledam, gluh, megla, hlad, hleb, ples, plot, plug, plin, kaplja, suplent, toplica, tla, tlak, metla, pošljem, došlec, zloben, zlato, žlica, žleb.

V a j a. (*Glej tab. 10.*)

Blag glas, gladen volk, zlata kapljica, toplo mleko, plesniv kruh, plačano platno, gluha deklica, mrzla planina, preplašen zajec, poln klas, vesela mladina pleše, gladek led, bleđa luna, glinasta zemlja, mladi kozli, malo plačilo, mlad plod.

M.

§ 17. Znak za *m* se staplja sè sledečim *š* v skupino *mš*, z *n* v skupino *mn*, a s predstoječim *z* v skupino *zm*. (*Glej tab. 10.*)

Prevod primerov.

Tomšec, temno, umen, umna, umno, Kamnik, omnibus, čumnata, zmaga, zmaj, zmožen, zmešan.

N, nj.

§ 18. Oba znaka moreta se vlagati v predstoječe soglasnike: *g, h, z, š, ž, vz*; tako postanejo skupine: *gn gnj, hn, hnj, zn, znj, šn, šnj, žn, žnj, vzn*; (za *vn* glej § 13. op. 3.). (*Glej tab. 10.*)

Prevod primerov.

Gnezdo, gneča, gnus, gnida, gnojen, mahnem, usahne, znak, značaj, znojen, pozno, košnja, prošnja, vožnja, vznemirjen.

S, š.

§ 19 O skupinah *sv* in *vs* govori § 13.

S se zjedinja neposredno v sledeče skupine: *sš (zš), se, sg (zg), sl, sm, sn, sp, sk, sr, — ks, ps, se.* (*Glej tab. 10.*)

Prevod primerov.

Zbor, sicer (scer), zgaga, slana, slina, slon, sluh, smešen; smola, smrad, smreka, spadam, spoštovan, spuščam; psi, gips, psuam, Kserks.

(Kako se pišeta *s* in *š* na koncu besedi, o tem primerjaj § 4. op. 2.) N. pr.

smes, nos, naš, baš, laž (š), miš, padež (š), imaš, poznaš, vidiš, loviš.

V a j a. (*Glej tab. II.*)

Svoboden zbor, sladka smetana, sinočna slana, sladko spanje, srečen Solon, smešna spaka, spleten svitek, stekli psi, strašen slon, slep sluga, svršen srok, vesel svet, skončani posli, sraka svari mlade, srab srbi, vidiš naš Niš.

T.

§ 20. Znak za *t* more se neposredno spojiti v sledečih skupinah: *čt* (*št*), *th*. [Za *tr* glej § 12 a), za *tv*, *ft* § 13., za *ht* § 14.]. (*Glej tab. II.*)

Prevod primerov.

Pošten, mošt, kaftan, žlahten, plahta.

Neposredno spajanje.

§ 21. Da postane stenografsko pismo kračje in hitreje, smemo tudi v polnih zlogih rabiti stapljanje in vlaganje ali vpletanje, vzlasti ako je med dotičnima soglasnikoma takov glas, kateri se more izraziti v predstojećem znaku. Na kratko rečeno: mi moremo rabiti tesno spajanje namesto širokega, ako se ni bati dvoumnosti. (*Glej tab. II.*)

Prevod primerov.

Glagol, globa, gora, neham, vihar, gorek, gonim, gol, ogehj, ljubezen, teh, zabava, komet, komar, kos, kost, gost, tihost.

Izpuščanje glasnikov.

§ 22. Včasi morejo se nebitni ali manj važni samoglasniki celò izpustiti, ako pismo s tem kaj pridobi glede svoje brzine in spretnosti. Takošni samoglasniki nahajajo se često v padežnih koncovkah pri sklanji ter v osebnih končnicah pri spregatvi. Posebno gledamo iznebiti se samoglasnikov *a* in *i*, kedar sledita za *t* ali *f*.

Biten je samoglasnik v korenu, kjer se tudi točno označuje Izpuščanje sogl. *j* gl. § 11. op. 5. (*Glej tab. 12.*)

Prevod primerov.

Oder, moker, večer, oster, bister, molitev, žetev, mrtev, milostiv, gotov, gotova, gotovo, motika, politika, matematika, pepel, jantar, oltar, čitanka, zidar, živina, život, tedaj, propustil, teta, fabrika, fakt, fantazija, zastava, pastir.

Tujke in lastna imena.

§ 23. Tujke pišejo se z obzirom na to, kar je bilo rečeno v § 2. glede stenografskega pravopisa, po istih pravilih, kakoršna so ustanovljena za domače besede. Na mesto *z* piše se navadno *s*, ker je ta znak praktičnejši v marsikaterem slučaju; n. pr.

poezija = poesija, gimnazija = gimnasia itd.

Tudi lastna imena pišejo se po občnih pravilih stenografskega pisma, in to najboljše fonetično, t. j. tako kakor se pravilno izgovarjajo; n. pr.

Bordeaux = Bordó, New-York = Nju-Jork, Guinea = Gini, Victor Hugo = Viktor Igó (Higó), Loire = Loar itd.

Pri lastnih imenih domačih kot tujih treba jako paziti na jasnost in točnost; zaradi tega se tukaj le redko rabi neposredno spajanje v polnih zlogih, niti se izpuščajo taki samoglasniki, kateri se izgovarjajo. (*Glej tab. 12.*)

Prevod primerov.

Atlas, ažio, bazis, diploma, docent, fraza, fizika, filozof, gimnazija, humanizem, idea, jus, karakter, kritika, kriza, literatura, moment, nivó, pasiven, poezija, taksa, šef, tribun, vokal, zefir, žandar, žurnal.

Slomšek, Vončina, Vošnjak, Stritar, Prešern, Šuman, Jurca, Schiller, Celje, Maribor, Ljubljana, Novo mesto, Trst, Sredec, Carigrad, Solun, Paraguai, Dunaj, Temešvar, Zagreb, Gradec, Praga, Monakovo, New-York, Besançon, Loir, Bordeaux, Calais, Strassburg, Peterburg, Upsala.

II. POGLAVJE.

Stavki.

§ 24. Po dosedanjih pravilih moremo vsako posamezno besedo stenografski napisati; ako pa vzamemo v obzir cele stavke, kjer beseda besedo razjasnjuje, to moremo še marsikatero skrajšati.

Glavno načelo nauka o skrajševanju besedi v stavkih zahteva, da ločimo biten del besede od nebitnega. Poslednji se označi samo površno ali pa se izpusti, ako se razume po smislu celega stavka. Biten del besede, kateri se mora vsekdar točno označiti, je koren, a nebiten razne končnice in prepone (sufiksi). Tako se n. pr. označi samo eden del priponke marlj(iv)ost, sosedst(v)o, stanovit(os)t, slovens(k)i, -s(k)a, -s(k)o. Včasih se izpusti tudi v notranjosti besede kaka pismenka, katera se v mislih lahko dopolni; n. pr. t(a)ko, k(a)j, k(a)r itd.

V tem poglavju bomo se često ozirali na slovnico, zato je najboljše, da se ravnamo pri razdelitvi naše snovi po slovenski slovnici. A pred vsem bomo naveli kratice (skrajšanja) za take besede, katere se najbolj rabijo v našem jeziku, za kakoršne nahajamo tudi v drugih slovanskih jezikih stalne znake (samoznake ali sigle). Ti bodo imeli stalno veljavo isto tako za slovenskega stenografa.

Samoznaki.

§ 25. Pod besedo samoznak ali «sigla» razumevamo torej stalen znak ali stalno kratico za često rabljeno besedo.

V slovenščini jih imamo okolo 55; blizu toliko jih nahajamo tudi v drugih slovanskih narečjih in v nemščini.

Samoznaki obstoje bodi iz začetnih pismenk dotične besede, bodi iz začetnih in krajnjih. V obeh slučajih stojе

znaki na osnovni vrsti; samo pomožni glagoli se pišejo navadno nad vrsto.

Potem še imamo nekaj takih samoznakov, kateri obstoje iz srednjih pismenk dotične besede, ali pa iz samih krajnjih; jedni kot drugi pišejo se nad osnovno vrsto.

Izjeme delajo samoznaki za »dober«, »kje« in »ker«.

(Samoznake glej na tab. 13., postavljene po abecednem redu).

Opazka. Besedice »če, še, že« morejo se pisati tudi brez *e*, a tedaj se prištevajo samoznakom.

§ 26. Čestokrat zjedinja se samoznak sè samoznakom ali s kako drugo besedo neposredno; tudi kadar dobi samoznak kako končnico, pripišemo jo neposredno, ako se ni bati dvoumnosti; drugače pa se piše končnica (sufiks) nad samoznak ali blizo zraven njega nad vrsto. (Glej tab. 15.)

Prevod primerov.

Ako se, ako bi, ako bi se, ako le, ako da, ali pa, Avstrijanec, avstrijski-a-o, človeštvo * če se, ne bi, da se, dobrotnik, razgovor, govornik, drugače, državnik, državljan, družnik, družica, društvo, vsekdar, nisem, ne more, more-li, ljudstvo, naroden, narodnost, občina, občinstvo, treba da, treba da se, potreba, potreben, pravica, pripravljen, odpravim, Slovenija, Slovenka, slovstvo, Slovan, Slovanstvo, slovenski-a-o, premislim, izmišljen, še-le, zakonik, stenograf, stenografija, stenografski, stenografičen, litograf, telegraf, fonograf.

Samostalnik in prilog.

§ 27. Pri sklanji samostalnikov in prilogov dostavljajo se neposredno dotična sklonila; a za predlogom v jednini se izpuščajo. **

Ako je pri samostalniku dvojina ali množina določena po predstojećem prilogu, zaimenu ali števniku, zajedno z dotičnim padežem, tedaj se morajo samostalnike končnice izpuščati. N. pr. naši oče(tje), hrabrim junak(om), mlademu dekle(tu), suhe trt(e), oba fant(a) itd. (Glej tab. 15.—20.)

* Koncovka *stvo* se piše brez *t* = *stvo*.

** Tako izpuščanje je pa le tedaj umestno, ako se s tem kaj časa prihrani, t. j. ako je končnica malo obširnejša, ali pa, ako obrazuje ta s poslednjim znakom korena kak ogel, kateri dela pisavo neokretno; n. pr. »pri oče(tu)« prihranimo si lahko dve pismenki, »pri fari« samo edno; pa vendar jo navadno izpuščamo, kajti *i* obrazuje z *r* ogel, kar ni tako okretno, kakor pisati *bi, li, ni, si*, kjer ni takega ogla; zato se v besedah, kakor so »pri meni, pri šoli, na vasi« itd. *i* lahko izpiše.

Opazka. Za predlogom se torej le v jednini izpuščajo padežni dostavki, a v dvojini in množini se pišejo. Ako je mogoče, zedinja se predlog s samostalnikov, in tako obrazuje „monogram“.

Primeri in vaje.

Čas zaceli najteže rane. Prijatelj mi reče pri odhodu „z Bogom“. Z žalostnim srcem sem se loč(il)* od brata in sestre. Poleg suhega drveta gorí tudi surovo. Ako se z zelenim lesom tako godi, kako se bodepa s suhim godi(ilo). Lovca ni strah strmečih čerí. Kdor si obeta zlate gradové, izmami. Z veliko gospodo ni dobro črešenj zobati. Daj vsakemu, ta se često kar mu gre po božjih in državnih zakonih. O lepih besedah ne more nobeden človek žive(ti). Daj nam danes naš vsakdanji kruh in odpusti nam naše dolge, kakor mi odpušča(mo) našim dolžnikom. S trebuhom za kruhom. Iz malega rast(e) veliko. Iz Ljubljane do Zagreba imamo po železnici štiri ure. Homerove pesni so polne prekrasnih stihov. Slovenske narodne pesni so jako lepe. Ali z loncem ob kamen ali s kamenom ob lonec, težko je loncu. Že od mladih nog je treba, da se navadiš moliti in delati. Po zimi so noči dolge, a po leti kratke. Večnost je brez konca in kraja. Ako slepec slepca vodi, oba v jamo pad(eta). Stariši so nam za Bogom prvi dobrotniki. Modremu človeku je malo besedi dosta.

In kar iz srca pride,
Pregovor star pové,
Predrè kamnito steno,
Iz srca v srce gré.

Z a i m e n a.

§ 28. Ker se nahajajo zaimena često v govoru, zato je potreba za nje, kolikor mogoče kratkih in spretnih znakov. Večina zaimen je že tako kratkih, da jih ni treba še skrajševati; a pri onih, ki se skrajšajo, piše se navadno le početek in konec, a sredina se preskoči.

O zaimenih, ki slede za predlogi, velja isto, kar je povedano v prejšnjem § glede samostalnikov in prilogov.

i. Osebna zaimena.

(Sklanjo glej na tab. 21.)

Prevod primerov.

Kar je tebi milo, je tudi meni drago. Knjiga je tukaj, pridi sam po njo, ako jo želiš imeti. Bog z vami. Čast ne gre nam, ampak tebi.

* Glagolne končnice, postavljene med oklepaje, ne pišejo se v steno-grafiji po § 30.

Ona se joče, a on se smeje. Mi smo mi, vas se ne bojimo. Bog mn
daj večni mir!

2. Svojlina zaimena.

(*Glej tab. 22.*)

Moj-a-e; mojega, -emu, -em, -im; moji, -ih, -imi; tvoj-a-e;
njegov-a-o; njen-a-o; naš-a-e; vaš-a-e; njihov-a-o, njihovih; najin, vajin,
njun-a-o.

Prevod primerov.

Vsak zna razločevati moje od tvojega. Naša hiša je večja od vaše.
Naša sreča je tudi vaša sreča. Naši pradedi so storili mnogo dobrega
za nas; njihov trud je nam na korist. Slepe miši niso tice, njihovo
telo je pokrito z dlako, a ne s perjem. Lepa naša domovina. Odpusti
nam naše dolge!

3. Povratna zaimena.

(*Glej tab. 22.*)

Sebe, se, sebi, si, pri sebi, seboj; svoj-a-e, svojega, svojemu.

Opazka. „Se“ in „si“ moreta se s predstoječimi glagoli zjediniti
v jedno obliko.

Prevod primerov.

Vsak pred svojim pragom pometaj. Vsakemu svoje. Svoji k
svojim. Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe. Stori dobro in
ne boj se! On se boji svoje sence.

4. Kazalna zaimena.

(*Glej tab. 23.*)

Ta, ta, to; oni-a-o, (onega, one, onemu, onih); isti-a-o (istega,
iste, istemu, istih); tisti-a-o; tak-a-o; takov-a-o; takošen-a-o; tolik-a-o;
tolikošen-a-o.

Prevod primerov.

Ta človek ima srečo, a oni ima tako nesrečo. Želim isto, kar
ti želiš. Bog nas varuj še tega, mi smo že tako ubogi. Pri teh okol-
ščinah ne morem niti sebi niti drugim koristiti. S takim človekom
se ne smeš družiti. Nismo se nadejali tolikih gostov tako rano. Tisti
je mož, ki besedo drži.

5. Vprašalna zaimena.

(*Glej tab. 24.*)

Kdo, kaj, kateri-a-o; koji-a-e, čegav-a-o; čij-a-e; kakošen-a-o;
kak-a-o; kakov-a-o; kolik-a-o; kolikošen-a-o.

Prevod primerov.

Kaj misliš storiti, ako te kdo razžali? Kdo je mar? Čija je ta lepa hiša? Čegav je ta lep klobuk? Ta je moj. Čegave so te knjige? Te so naše. Kako ti je ime? Meni je ime Tonček. Kako se vi pišete? Pišem se Kovač. Kako drevo stoji ob cesti? Kje in kedaj te morem videti? Zakaj se jočeš? S čim sem te razžalil?

6. Oziralna zaimena.

(Glej tab. 25.)

Kdor; kar; kateri-a-o; ki, koji-a-e; kakoršen-a-o; kolikoršen-a-o; takošen-a-o.

Prevod primerov.

Ta mož, ki je tukaj, je moj prijatelj. Žena, katera je pridna, podpira tri ogle pri hiši. Kar z veseljem delaš, gre naglo od rok. Kakoršno drevo, takošno sadje. Kogar Bog ljubi, ta umre mlad. Kdor se povišuje, bode ponižan. Česar oko ne vidi, srce ne poželi. Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti. Komur je predobro, ta se hitro naveliča.

7. Nedoločna zaimena.

(Glej tab. 25.)

Kdo, nekdo, nikdo, malokdo, marsikdo, vsakdo; kaj, nekaj, nič, malokaj, marsikaj; nekateri-a-o, malokateri-a-o; marsikateri-a-o, kak-a-o; marsikak-a-o; vsak-a-o; ves, vsa, vse, vsega, vsemu, vseh, vsem, vsemi.

Prevod primerov.

Nikdo ne more ustreči vsem ljudem. Vsakdo je svoje sreče kovač. Nič je za oči dobro. Človek mora marsikaj pretrpeti na svetu. Vsaka vas ima svoj glas. Vse za vero, dom, cesarja. Predober oče mora marsikatero hudo besedo od svojega sina čuti. Ravna pravica za vsakega in za vse.

8. Vzajemna zaimena.

(Glej tab. 26.)

Kolikor — toliko; kakoršen — takošen; nekoliko, nikak, nikakov, nikakoršen.

Prevod primerov.

Kolikor premorem, toliko ti dam. Kakoršno življenje, takošna smrt. Za tako delo nikakoršna hvala, to ni nikako lepo.

Vaja. *(Glej tab. 26.)*

Spomni se mene, kakor se jaz tebe spominjam. Bog nam stori mnogo dobrot, bodimo jih vredni. Mili prijatelj, tebi za voljo mi ni nikakov trud pretežek. Naši stariši ljubijo nas bolj nego sebe. Gospod,

vsmili se nas! Nezmeren človek pokvari si svoje zdravje. Vsak je gospodar v svoji hiši. Kje dom je moj? Vsakdo ljubi svoj rojsten kraj. Komu škoduje lažnivec bolj kakor sam sebi? Katera žival je volku najbolj podobna? Kaj je bolj podobno smrti kakor spanje? Kakemu človeku ne moremo verovati? S človekom, čegar dela niso čista, ne druži se. Ni vse zlato, kar se sveti. Roža, katera ima tako prijeten duh, je kraljica cvetic. Nesrečna je mati, čije otroci niso pridni. Železo, iz katerega dela obrtnik koristno orodje, je važnejše od zlata in srebra. Vse, kar je dobro in lepo, je pristojno za mladenčca. Kdor je z malim zadovoljen, ta je bogat. Sreča se smeje zdaj temu, zdaj onemu; danes ljubi tega, jutri onega. Bolje je gotov mir, nego negotova zmaga. Ne verujte onim, ki vam se laskajo. Uboga vdova mora se sama brigati za svoje sirote. Ti govoriš isto kakor včera, samo z drugimi besedami. Pazi na navade onih, s katerimi živiš.

Kje so moje rožice,
Pisane in bele?
Moj'ga srca ljubice
Žlahntno so cvetele.
Oh, spomlad je šla od nas,
Vzela jih je zima mraz.

Š t e v n i k.

§ 29. Arabske številke so že tako kratke, da same po sebi ne potrebujejo skrajševanja; samo okrogli broji morejo se v stenografiji bolj prosto označevati. Navadno pisanje večih brojev je tudi — rekel bi — neka stenografija, kajti vsaka številka ima dvojen pomen: njena oblika pomeni dotičen broj, a mesto, na katerem stoji, daje ji še posebno ceno (desetice, stotice itd.).

A okrogle broje moramo skrajševati, ker nemamo časa pisati toliko ničel, katerih jezik ne izgovarja; lahko bi se pa tudi zgodilo, da napišemo v naglici edno ničlo več ali manj, kar bi bila velika napaka.

Za okrogle številke imamo torej v stenografiji posebne kratice:

1) Za desetice malo ničlo pri dotični številki na osnovni črti; n. pr. $1_0 = 10$, $5_0 = 50$.

2) Za stotice ničlico, postavljeno nad osnovno črto; n. pr. $3^0 = 300$, $4^0 = 400$.

3) Za tisoč tenko črtico (podobno zmanjšanemu stenografskemu t^* nad črto; n. pr. $4' = 4000$).

* Tako si moremo zapomniti ásoč (tausend).

4) Za deset tisoč zjedini se znak za deset z onim za tisoč; n. pr. $8_p = 80000$.

5) Za sto tisoč zjedini se znak za sto z onim za tisoč; n. pr. $5^s = 50000$.

Za milijon (1000×1000) zložita se dva znaka za tisoč, ter se pridodata dotični številki; n. pr. $3'' = 3000000$. (Nekateri stenografi rabijo za milijon znak ' apostrofu podoban nad črto, za bilijon " itd.).

Pri števnikih v raznih oblikah prilagajo se številkam dotične končnice, ako je mogoče neposredno. (Najdolnje tri številke se pa tudi včasih pišejo s stenogr. znaki). (*Glej tab. 28.*)

Prevod primerov.

Jeden-a-o, dva, dve, trije, tri, štirje, štiri, štirih, štirim, dvema, s petimi.

Dvojen-a-o, trojen-a-o, osmeren-a-o; stoteren. Enkrat, petkrat, desetkrat, stokrat. Prvi-a-o, drugi, drugih, tretji, četrti, peti, šesti, sedmi, polovina, tretjina, četrtina, petina.

Opazka 1. Tekoče stoletje označi se tako, da se napišete samo poslednji dve številki, a pred njima apostrof; n. pr. '90 = 1890.

Opazka 2. Odstotke označimo namesto z $\%$ samo z $\%$, a od ti-sočke (pro mille) samo z $^{oo}/$.

Opazka 3. Ako se ponavlja ista številka, moremo jo za vsako ponavljanje podčrtati; n. pr. $\underline{8} = 88$, $\underline{3} = 333$.

V a j a. (*Glej tab. 28.*)

Nas Slovencev je blizu dva milijona, a vseh Slovanov do 100 milijonov. Rim leži na sedmih gričih. Med solncem in zemljo je 20 milijonov milj daljave. Jeden mesec ima 30 dni, jedno leto 12 mesecev, a jeden vek sto let. Bog vam povrni stotero. Trikrat tri je devet. Kolumb je naš(el) Ameriko 3. avgusta 1492. Moj prijatelj je rojen 15. aprila 1854. Tridesetletna vojska je bila končana in mir sklenjen leta 1648. Slaven čeho-slovanski stenograf Jakob Heger je bil rojen dne 5. julija 1808, a umrl je 11. maja 1854. Po zakonu so dovoljene obresti 5 ali 6%. Deseta ura je že bila. Kristus je umrl v 33. letu svoje starosti. Petero ljudi je bilo rešenih iz deročih valov. Šest dni delaj, a sedmi dan počivaj! Koliko ur ima jedno leto? 8760. Mesto London šteje 800 ulic, 550 cerkva in 3 milijone prebivalcev.

G l a g o l.

§ 30. Glagoli se pišejo v obče po istih pravilih, kakor druge besede, o katerih smo že govorili v I. poglavju. Samo

pomožni glagoli se skrajšajo kot samoznaki. Tí se tudi često rabijo v govoru, zato je tako skrajševanje potrebno.

Končnice glagolov sploh moremo izpuščati, ako je glagolna oblika (oseba, število itd.) dovolj določena po predstojećih besedah v istem stavku.* (*Glej sprego glagola „delati“ na tab. 29*)

Prevod primerov.

Otroci se vesele prihoda matere. Popotnik vé mnogo povedati o svojih potih po tujih deželah. Dobri ljudje žive (živijo) brez straha, upajoč na Boga. Mnogi mladenec pade v grob v cvetočih letih. Pes, kateri laje, malokedaj grize. Seneka, sedeč med kupi zlata, hvalil je siromašijo. David je postal kralj Židov. Mitridat je vladal 60 let, živel je 72, a bojeval se 40 let proti Rimljanom. Plemenit mož rajše umre, kakor da bi živel sramotno. Ne boj se govoriti resnice. Ložje je ozdraviti telesne rane nego srčne. Dobro dete posluša stariše. Po-božen človek je pripravljen vsako minuto umreti. Obetati ni težko, a težje je obljubo držati. Pred sivo glavo vstani. Bodi pripravljen dati življenje za dom in cesarja. Rad čujem slavčeka peti. Dobremu človeku se smili slep berač. Moli in delaj! Solon je rekel: pred smrtjo ni nikdo srečen. Spoštuj očeta in mater in ti bodeš dolgo živel na svetu ter dobro se ti bode godilo. Jaz mislim, da se bode vse dobro skončalo, ako je sloga med nami.

Tud' tukaj solnce gre okrog,
Dolino vidim, hrib in log;
Al' solnce naše bolj blišči,
In hrib naš lepše zeleni.

(*Sprego pomožnih glagolov glej na tab. 30.—33.*)

Kratice pomožnih glagolov razven „hočem“ pišejo se nad osnovno črto.

B i t i.

Prevod primerov.

Dolgo sem že iskal tako blag značaj, kakor ga ima ta človek, ki je bil minoli teden pri nas. Jesen je, cvetice so ocvetele, trava na livadah je ovenela. Bodite vedno iskreni, kakor ste bili do zdaj. Ko je Peter trikrat zatajil svojega učitelja, začel se je bridko jokati. Ko je bil Antioh zmagal egipetskega kralja, oropal je Jeruzalem. Ako boš delaven, ne bo ti dolg čas. Ne bodi nezmeren v jedi in pijači. Vi ste nas podpirali v nesreči, tudi mi vas bomo radi podpirali. Dok(1er)

* Glede izpuščanja končnic velja pri glagolu ista opazka, kakor stoji v § 27. pod črto z obzirom na samostalniki. — V deležniku more se tudi končnik *-i-la-lo* izpuščati, razven pri jednozložnih glagolih, kakor so *dal* itd.

bodete srečni, bodete imeli mnogo prijateljev. Ta mož in ta žena bila sta 25 let srečna v zakonu. Kakor seješ, tako bodeš žel. Srečni smo, ako smo zadovoljni sè svojo osodo. Bil bi vesel, ako bi te vidil vsak dan srečnega. Biti slovenske krvi, biti Slovencu ponos.

Moči in morati.

(Glej tab. 33.)

Nikdo ne more imeti vsega, kar bi si želel. Ako bi mogel vsem siromakom pomoči, rad bi jim pomagal. Ako je Bog z nami, kdo more biti proti nam. Komur manjka resne volje, ta ne more kaj dobrega storiti. Moreš-li ločiti strupeno gobo od nestrupene? Sè složnimi močmi premoremo jako mnogo.

Ne kar veleva mu stan,
Kar more, mož je storiti dolžan.

Človek je primoran marsikaj storiti, kar mu ni milo. Mlad more, star mora umreti. Ti moraš imeti veselje do uka, ako želiš kaj znati. Kako trdo srce mora imeti človek, kateri muči živali! Boga moramo ljubiti nad vse, a bližnjega ko samega sebe. Vedno moramo biti pripravljeni na smrt. Dokler smo še mladi, moramo se učiti pokorni biti, da bodemo znali pozneje zapovedovati. Kar mora biti, ni treba odlagati.

Hoteti.

(Glej tab. 34.)

Hočeš, nečeš, moraš. Kdor hoče srečen biti, mora biti zadovoljen s tem, kar ima. Človek more vse, kar hoče, ako hoče, kar more. Jaz bi hotel pri tebi ostati, ako me ne bi dolžnost klicala. Moj brat je učitelj, jaz pa hočem postati zdravnik. Bog vé vse, kar je bilo in kar bode; kar on če, se zgodi. Kdor bode hotel, bo prišel na veselico.

Kdor hoče živeti in srečo imeti,
Naj dela veselo, pa moli naj vmes.

Vaja. *(Glej tab. 34.)*

Vsak človek mora biti pošten, ako hoče, da ga drugi ljudje spoštujejo. Dokler prosi, zlata usta nosi, a kadar vrača, hrbet obrača. Ljudje bi bili srečnejši, ako bi bilo več ljubezni med njimi. Človek obrača, Bog pa obrne. Proroki so prorokovali, da bode prišel pred odrešenikom mož, ki bode pripravljaj ljudi na njegov prihod. Aleksander je mislil, da bode premagal cel svet. Stari ljudje so govorili, da je bil nekđaj zlat vek, ter da so bili tedaj ljudje jako srečni. Lenuh ni vreden, da živi. Človek ima dve ušesi, a edna usta, da več posluša kakor pa govori. Dajte vsakemu, kar mu gre. Človek mora jesti in piti, da živi, a ne živi, da bi jel in pil. Kdor visoko leta, nizko obsedí. Pri igri dobljeno, pri igri zgubljeno.

Sraka mlade je svarila:
Preveč blizo hiš greste,
Vas bo nagla smrt pobila,
Niste dovolj pametne.

P r e d l o g.

§ 31. Nekatere predloge smo že našli med samoznaki; drugi se krajšajo na ta način, da se izpusti poslednja ali dve poslednji pismenki. A ostali se pišejo po navadnih pravilih.

Često se morejo predlogi sè sledečimi besedami, posebno z zaimeni (v monograme) zjedinjevati.

Za predlogom izpuščajo se končnice dotičnega padeža v jednini.

Izjema je pri roditelju žen. i sred. spola, katera bi bila brez koncovke podobna rod. množine.

Opazka. Za tistimi predlogi, ki zahtevajo dvojen padež, ne izpuščamo končnic; na pr. na *tem* — na *to*; v *tebe* — v *tebi* itd.

(*Predloge glej na tab. 35. po abecednem redu.*)

Bez (brez) blizu, čez (čez), do, iz (izmed, izpod, izpred), k, kraj, med, mesto (na mesto), mimo, na, nad, o (ob), od, okoli, okrog, krog, po, pod, poleg, pred, prek, pri, proti, radi (zarad), raz, razun, s (z, ž, sè) skozi, sredi, tik, vkljub, kljubu, vrh, vpricho, vsled, za, zarad, zbog, znotraj, zvnaj, zoper, zraven.

Monogrami: Do tega, do teh, od teh, za tebe, za to, pri tem, pod tem, v takem, zarad mene, k tebi, v mestu, na tak način, po noči, pred poldne, po poldne, na pamet, na zdar.

Prevod primerov.

Šiška je blizu Ljubljane. Razloček med mestom in trgom je znaten. Nad goro vije se oblak. Kdor ni z menoj, ta je proti meni. Mimo Celja teče Savinja. Pustite male k meni priti! O sv. Janezu zažiga se kres. Ne odlagaj od danes do jutri, kar moraš izvršiti! Bog je z nami, kdo je proti nam. Oče, pri tebi je dobro biti. Poleg suhega gori tudi surovo. V Črni gori vlada knez Nikica. V tako kratkem času se je mnogo storilo. V tem kraju je dosta vinogradov. Imej zaupanje do nas! Vsak za-se, Bog za vse. V tem trenutku sem mislil na tebe. Sonce je mnogo večje od meseca.

Visoko vrh planin stojim,

Prid' vrh planin nižave sin!

Ob 2 uri po po poldne pridem k tebi.

Po jezeru bliz' Triglava

Čolnič plava sem ter tje.

V čolnu glasno se prepeva,

Da odmeva od gore.

Prislov.

§ 32. Take besede, ki se nahajajo često v govoru, treba je pisati stenografu kolikor mogoče krajše, da lažje doseže svoj cilj. Prislove srečamo jako često, pa se tudi dosta brzo izgovarjajo.

Kratice prislovov, napravljene so večinoma na ta način, da je izpisan samo njih značajan glas. A dosta jih je celò izpisanih.

Kadar je le mogoče, delamo iz njih monograme, t. j. zjedinjamo jih med seboj. (*Prislove glej na tab. 36.*)

Krajevni prislovi: kje (kde), kjer (kder), kjer koli, nikjer, tu, tukaj, tam, tod, tja, sem ter tje, tu pa tam, drugod, povsod, kam, kamor koli, notri, ven, gori, doli, poleg, naprej, predi, zadi, nazaj, vmes, nikod, nikoder.

Časovni prislovi: kedaj, nekdanj, tedaj, kadar, nikdar, nikoli, zdaj, potem, potlej, ravno, baš, brzo, skoro, kar, še, še-le, stoprav, že, vselej, vedno, zmirom, včasih, neprestano, spet, drugič, naposled, vekomaj, danes, jutri, včeraj, noč, sinoč, zvečer, letos, lani.

Načinovi prislovi: blizu, daleč, celò, kmalo, mnogo, dosti, jako, kakor, nekako, nikakor, tako, posebno, osobito, vsaj, sploh, v obče, prav za prav, namreč, drugače, nalašč, zastoj, skupaj, da, seveda, pač, res, gotovo, sigurno, morebiti, menda, žalibog.

Prevod primerov. (*Glej tab. 36.*)

Rad ostani, kjer pojo, hudobni pesni nimajo. Kakor prišlo, tako prešlo. Tu pa tam se dogodi, da pride bolezen, pa ne vemo odkod. Na visoko planino si želim. Kedaj pa prideš spet nazaj? Srce nikdar ne da miru, dokler ga ne krije hladna zemlja. Danas tukaj, jutri tam, to je prav za prav geslo popotnikovo. Kamor koli se ozre oko, povsod vidim le gole pečine. Naprej zastava Slave! Pridem kmalo nazaj, a potem greva skupaj. Kakor ti meni, tako jaz tebi.

Domovina mili kraj,
Kjer visoke so gore,
Kjer zelene so planine,
Mile trate in doline,
Cerkve bele kjer stojе.

Veznik.

§ 33. O veznikih velja isto, kar je bilo o prislovu v prejšnjem § rečeno.

Nekatere veznike smo že med samoznaki našteli.

(*Na tab. 37. nahajajo se po abecednem redu.*)

A, ali, ako, akoprem, ako ravno, če, češ, da, da le, da si, dok (dokler), drugače, in, kar, kajti, ker, ko, le, namreč, nego, ni, niti, odkar, pa, posebno, potem, prej nego, predno, saj, samo, sicer (scer), to, ter, toda, torej, tudi, včasi, vendar, zato, zaradi tega, zlasti.

Bodi — bodi, čim — tem, kolikor — toliko, ne le — ampak tudi, niti — niti, zdaj — zdaj.

Prevod primerov.

Če je oče junak, bode sin gotovo vojak. Ako si le zdrav, mislim da prideš k meni. Ako bi sirot ne bilo, žarko solnce ne bi svetilo. Ko bi vi vedeli in znali, kaj je čas in kako hiti, vse drugače bi obračali ure in dni. Ako bi se ti hotel učiti, lahko bi se naučil. Ni treba gledati, kje mačka spi, da le miši lovi. Prijatelj in neprijatelj, ječa in svoboda, so protivne reči. Ako ravno nisem bogat, sem vendar pošten. Lacedemonci so bili junaki, dokler so imeli stare zakone. Ako si mož-beseda, povem ti resnico. Ne le prazne besede govoriti, ampak tudi dejanje mora biti. Glej torej, da končaš skoraj tudi to delo. Niti meni niti tebi, ampak domovini na korist. Prej nego spregovoriš, moraš premisliti, kaj boš govoril. Odkar se mi učimo, vi igrate. Kolikor jezikov znaš, toliko ljudi veljaš. Kar je preveč, niti s kruhom ni dobro.

Od smodnika že smo očrneli
In od ognja že smo ogoreli,
Pomoč nam ne pride več nobena!
Ubrani Turki ni se moči:
Hajd junaški dokončajmo delo!
Odprimo jim vrata le trdjavna,
S sabljami jih sprejmimo, sovraže.
Bolje nam poginiti je slavno,
Nego živim pasti v roke Turki.
Ali predno živi umremo junaški,
Bratec brata za slovo objami!

Zrinjski.

M e d m e t.

§ 34. Medmeti se le redko rabijo v govoru in pismu, zato ne potrebujemo za nje posebnih kratic.

Opazka. Ako segajo ž njimi poslušalci govorniku v besedo, tedaj se stavijo v stenogramu med oklepaje. — Tukaj moram omeniti tudi besedo „živio“, katera se skrajša z visoko postavljenim ž. (*Glej tab. 39.*)

Ah, oh, oj, ha-ha, hi-hi, oho, hajdi, halo, žal, fej, (živio!)

Prevod primerov.

Hajdi naprej, oh ne nazaj! (Oho!) Oj, kje je moj prijatelj? Oh, težko ubogemu človeku! Oj, koliko dobrega je storil naš vladar. (Živio!)

O zloženih in izpeljanih besedah.

§ 35. Predlog se zedinja v stenografskem pismu navadno neposredno s korenem; da pa ni treba korenove oblike premeniti, moremo staviti predloge, obstoječe iz malih in srednjih pismenk, zdaj pod osnovno vrsto, zdaj nad njo, da se zedinijo neposredno s početnim soglasom korena, ne da bi imela ta premena položaja kak simboličen pomen. Včasih se more predlog tudi ločiti od korena, ako postane vsled tega pismo spretneje in jasneje.

Predloge delimo na proste in zložene, domače in tuje.

Kako se pišejo predlogi, o tem govori § 31.; tukaj je samo vprašanje, kako se zedinjajo z različnimi koreni.

Opazka. To, kar velja o predlogih, velja sploh o predložnih zlogih vsake vrste. (*Glej tab. 40.—42.*)

a) Domači predlogi.

1. Prosti.

Bez (brez): Bezbožen, bezgrešen, bezploden, bezsramen, bezštevilen.

Do: Dobivam, dodam, dodatek, dogovor, dohod, dokaz, dokončam, dopadam se, dorasel, dostojen, dotikam se, dovoljen.

Iz: Izbor, izkopen, izložba, izmislim, izrek, iztok, izum, izučil, izvesten.

Na: Nabor, način, nagrada, naliti, namen, natisk, natak, nauk, nastlan, našalim se, navod, nazebam.

Nad: Nadpis, nadloga, nadzor.

O, Ob: Oblak, obleka, obraz, obroč, obutje, obresti, ogledalo, otok, objem, obvit.

Od: Odlika, od(d)ih, od(d)elek, odkrit, odkup, odpust, odrežem, odstranim, odstopim, odtisk, odtočim.

Po: Pobratim, pohvala, pokopan, poletje, poljubim, popravljen, posipan, pospan, postaran, postavljen, postelja.

Pod: Podkova, podkup, podložen, podnebje, podpiram, podpis, podrezan, podvezan, podvržen.

Pre: Prebivam, preboden, pregled, prekrasen, preljubi, preobrnem, prepiram se, prepreden, prepuščam, preskrben, prestol, prestrašim se, pretebam, prevzemam.

Pred: Predmet, predlog, predpasnik, predgovor.

* Predlog *ob*, kateri se skrajša kot *o*, mora se pred samoglasom popolnoma izpisati, da se ta v soglasu *b* simbolizuje. Tudi pred *r* izpiše se *ob*, ter se zlije ž njim v *obr*.

Pri: Pridelam, pridobivam, pridružim se, prihodnji, pri(ja)telj, pri(ja)zen, pri(je)ten, priletim, priljubim se, Primorje, priprost, pristav, pritožim se, privoščim si.

Pro: Prodam, proklet, prokop, prorok, prostak, prostiram se.

Raz: Razbit, razcepan, razdružen, razgled, razgovor, razjarjen, razkrit, različen, razprodan, razrušim, rzasadim, raztresen, raztrgan, razvalina, razveselim, razžaljen.

S, z: Skočim, sloga, spoštujem, spoznam, sprega, spremenim, spreten, spuntam se, stiskam, zginem, zguba, zgašen.

U: Ubog, učen, učitelj, udar, uklenem, usahnem, usmiljen, ustavim se, ustrelim, utihne.

V: Vnet, vnesem, vrežem, vržem, vsedem se, vstopim, vtaknjen, vzhoden, vzor, vzrastem, vzidan.

Za: Zabodem, začudim se, zahvala, zamorec, zamuda, zanimiv, zapomnim, zapustim, zasluga, zastonj, zatečem, zatožen, zaušnica, zavetje, zavriskam, zavrtim, zavzamem se.

2. Zloženi.

Izpoved, izobražen,* sprevedim, napomnim si, navdušen, napredek, nedovršen, nepopoln, neprijeten,** nepremišljen, pripomagam, pripoved, priporočam, zaprisežen, doprinašam, predpostavljen, proizvod, razprostranjen, sorazmeren, zadovoljen, zapoved.

b) Tuji predlogi.

(Glej tab. 42.)

Ab: Abnormalen, absoluten, absurden, abstrakten.

A(d), (ak): Adjunkt, advent, afekt, agregat, akcent, akcept, admiral, aprobiram, atest.

Ana: Analiza, anagram, anapest, anatema, anatomija.

Apo: Apostol, apostrof, apopleksija.

Auto: Autonomija, autograf, automat, avtokrat, autodidakt.

Ko(n): Koncert, koncesija, konflikt, kongres, kolega, komandant, konsekvanten, kontinent, kontrakt, kontrast, konstitucija, konvent.

Kontr(a): Kontradiktoren, kontroverza, kontrabas.

De: Defekt, definiram, deviza.

Dia: Diadem, diagonala, diameter.

Di(s): Diskreten, diskusija, disponent, diftong.

E(ks): Ekstrakt, efekt, eventualen.

Epi: Epilog, epizoda, epitet.

Hipo: Hipoteka, hipoteza, hipotenuza.

In: Instrument, institut, inventar, ilegalen, ilustriran.

* Oni predlogi morejo ostati nezjedinjeni, kateri bi obrazovali dva ogla pri spojenju s korenem.

** Besede, ki stoje pred predlogom »pri«, ne smejo se z njim zjediniti, da se ta ne zamenja z znakom za j.

Inter (intro): Interes, interesanten, interdikt, introit.

Kata: Katakomba, katastrofa, katalog, katedra.

Met(a): Metonimija, metoda.

Mono: Monogram, monolog, monoton.

O(b): Objekt, oficir, okcident, okupiran.

Para: Parafraza, paralelen, parazit.

Peri (per): Periferija, perifraza, perfekt.

Pre: Predikat, preliminar, predestiniran.

Pro: Produkt, profesija, propaganda.

Sub: Subjekt, subordiniran, substrat, subtilen.

Trans: Transparent, Translejtanija (Translitvanija), transport.

Uni: Uniat, uniforma, univerza, univerzalen.

P r i p o n k e.

§ 36. Priponke (sufiksi) vežejo se s korenem neposredno. Večinoma se pišejo po obćih pravilih, a samo nekatere so skrajšane,

Opazka: Kadar je poleg korena dvojen sufiks, izpiše se navadno le krajni; n. pr. marlj(iv)ost, mešč(an)stvo, dvorj(an)stvo, koloni(z)ačija, uči(telj)stvo, pokrovi(telj)stvo, zakon(it)ost, izbirčlj(iv)ost itd. (*Glej tab. 43.*)

Prevod primerov.

-ar: bajtar, čevljar, mesar, mlinar, vratar.

-at: bogat-a-o, kosmat, rogat.

-alo: budalo, pokrivalo, minalo, oralo.

-ec: konec, kupec, palec, ranjenec, slepec, starec, vrabec, zvonec, žalec.

-elj: prijatelj, pokrovitelj, učitelj, izvestitelj, čitatelj.*

-ev, -ov: bratov-a-o, Janezov, kovačev-a-o, medvedov, očetov, sinov.

-ven: daven-a-o, deževen, otroven, raven, slaven, vetroven.

-iv: leniv, marljiv, milostiv, plesniv, strašljiv, vabljev.

-ilo: motovilo, perilo, vozilo.

-in, -ina: materin, mlin, kolina, množina, pečina, pelin, sestrin, svetlina.

-ija: Marija, gimnazija, kolonija, linija, poezija, policija, revizija.

-it: bregovit, pokrit, razvit, srđit.

-ik: bolnik, delavnik, grešnik, praznik, svetnik, učenik, vestnik, veznik, železnik.

-ica: babica, kapljica, kravica, krivica, levica, njivica, ulica, Savica, ženica.

-ji, -ja, -je: boja, bratje, divji-a-e, govorjenje, mnenje, korenje, kuhanje, očetje, osvobojenje, pasji-a-e, pinja, poglavje, spanje, svetinja, zelenje, želje.

-ost: jedinstvo, izbirčljivost, marljivost, malenkost, kratkost, radost, slabost, starost, važnost, večnost, žalost.

* -latelj in -titelj se pišeta kot t z vpisanim l.

-*t(os)t*: grozovitost, ljutost, napetost, prevzet(n)ost, svetost, vnetstot.
-*s(ki)*, (-*ški*)-*a-o*: gorski-a-o, poljski-a-o, selski, zakonski, ženski; bratski-a-o, * grški, moški; učiteljski; Buko(v)ski, Čelako(v)ski, Dobro(v)ski, kraljevski, cesarski.

-*s(t)vo*** (-*štvo*): bogatstvo, bra(t)stvo, cesarstvo, človeštvo, čuvstvo, društvo, gospodarstvo, kraljevstvo, potomstvo, prebivalstvo, prijateljstvo, sovraštvo, županstvo, županstva, županstvu, županstvom.

-(*i*)šče: kosišče, letovišče, pokopališče, prenočišče, smetišče, strelišče.

Sestavljene besede.

§ 37. Sestavljene besede pišejo se tudi po občih pravilih; ako bi pa bilo brzini na korist, smejo se celò razdeliti, ter vsaka posebej pisati.

Opazka. Samoglasnike *o*, *u*, *i*, kateri stoje navadno zarad blagoglasja v sredini takih besedi, smemo v stenografičnem pismu izpuščati, ako mu daje to večo spretnost; n. pr. smrt(o)nosen, brat(o)mor, kosit(o)ljubje. (*Glej tab. 45.*)

Prevod primerov.

Belgrad, blagoslov, blagotvoren, Bogomila, bratomor, Carigrad, bosonog, brzonog, častiželjen, daljnogled, koristoljubje, kratkogleden, krutorog, letopis, Ljubomir, miroljuben, milosrčen, pesoglavec, Petrograd, polnokrven, polumrtev, poluglasen, radoveden, slavohlepen, smrtonosen, Solnograd, Svetozor, tihotapec, trdoglaven, Vitorog, vrto-glav, Zlatorog, žitoroden, životvoren.

Atmosfera, beafsteak, bivouac (bivak), birokrat, centrifugalen, centripetalen, filantrop, hieroglif, mikrofون, mikroskop, neofit, pedagogika, pentameter, troglodit.

* Po *t* mora se *sk* popolnoma ispisati, ker drugače bi dobili *ts* = *c*.

** -*stvo* se piše = *svo*, a ta znak se more zarad spretnjega zjedinjenja sled *g*, *r*, *k*, *p* pisati tudi narobe.

ČITANKA.

Kitica pregovorov.

(Glej tab. 46.)

Ako ne teče, pa kaplje.
Bob ob steno.
Bodi gruden, bodi kres, kedar zebe, neti les.
Bodi v družbi, bodi sam, bodi sramnega te sram.
Bolje pošteno umreti, nego sramotno živeti.
Bez muke ni moke.
Bez potu ni medu.
Bez setve ni žetve.
Človek kaže v mladosti, kaj hoče biti v starosti.
Človek obrača, Bog pa obrne.
Človek se ne izučí, dok žíví.
Da se resnica prav spozna, treba je čuti dva zvona.
Delaj kakor bi imel večno živeti, moli kakor bi imel jutri umreti.
Delavec je vreden plačila.
Dober glas seže v deveto vas.
Dobro blago se hvali samo.
Dobro storiti, pa ne okrog zvoniti.
Dokler imam repar svoj, vsak mi pravi „bratec moj!“
Dokler prosi, zlata usta nosi; kadar vrača, hrbet obrača.
Jabelko zrelo pade samo.
Kadar denar poide, pamet pride.
Kakoršno življenje, taka smrt.
Kamen do kamena palača, zrno do zrna pogača.
Kar na svetu živi, vse kmet preredi.
Kdor hoče veliko znati, ne sme mnogo spati.
Kdor ne uboga, tepe ga nadloga.
Kdor moliti ne zna, naj se na morje poda
Kmet z roko, gospod z glavo.
Kogar se bojiš, tega ne ljubiš.
Kratka večerja — dolgo življenje.
Laž ima kratke noge.
Malo govoriti, a veliko povedati kaj velja.
Mladost je norost; črez jarek skoči, kjer je most.
Ni nesreče bez sreče.
Noč ima svojo moč.
Nova metla dobro mete.
Pazi na besedo, ko pes na kost.

Prebrisana glava pa pridne roke, bogastvo so boljše ko zlate gore.
Prisijalo bode solnce tudi na naš prag.

Rana ura — zlata ura.

Roka roko umiva.

Smrt pobira, nič ne izbira.

Stara navada — železna srajca.

Tisti mi je brat, ki bi mi dobro storil rad.

Ura enkrat zamujena ne pride nobena.

Več je vredna domača gruda, kakor na tujem zlata ruda.

Luči.

(*Glej tab. 49.*)

Globoko pod zemljo koplje rudar; tesna jama, dušič zrak. Silne grude lomi orodje njegovo; tla se tresejo, ko padajo prédenj. Zamolklo zvené udarci po rovu in odmevajo na zemljo, kjer je toli velik dan; tako svež, krepilen zrak. Kdor je gôri, ne umeje, kako hudo je živeti dan za dnevom pod zemljo, delati v nepopisni samini in tihoti. Družbe ni; pesen umrè, kadar stopi rudar v preduh; razgovarjati se nima z nobenim človekom, in težko tudi, da bi se hotel. Ali misel se mu poraja za mislijo; reči ni, da bi bile vesele. Tudi tega ne, da se čutila naposled privadijo tej mračni svitlobi in neznosni tišini; za tako delo ni stvarjeno telo človeško! Kako težko čakajo ti blede suhotni ljudje trenutka, ko morejo spet na dan, da se poživé na čvrstem zraku; videti je, kakor da so pustili spodaj podzemeljskega delavca in se spremenili spet v ljudi med ljudmi.

Tam v siromašnih kočah se vesele življenja z družino, hvaleči Boga, da jih je čuval nesreče. Kadar dela rudar nizko spodaj, nevedoč, kje in kedaj ga čaka poguba, tedaj mu pač prihaja misel na smrt. In roka, katera je toli krepko krušila težko kamenje iz osrčja zemeljskega, omahne oslabela. Glej, prav tukaj nad glavo visi ogromna skala, — kdo mu je porok, da se zdajci ne izproži nanj? Nekoliko prehudo se strese zemlja, in kameniti sklad ga zasuje; nikdo ne bode čul poslednjega njegovega vzdihla.

Gori na zemlji smrt ni toli strašna! Tam stoje svojci ob smrtni postelji; ozre se lahko še jedenkrat nánje in se posloví sè slabotno roko. Tukaj utegne umreti, da nikdo ne vé kdaj, izdihniti, ko še nij opešalo telo. Mehak človek ne sme biti! Naj se naposled privadi misli na smrt, dan za

dnevom ji gledajoč v obraz, nekaj mu vender še trepeče v srci, ali je strah, ali samo hipna slabost, kako bi znal? Posebno če mu žive ljubljenci, za katere mora skrbeti. Nánje misli pri delu, saj ni prilike, da bi premišljal kaj družega! Pred njim se ne razgrinja svet, da bi mu kazal slikovite prizore: enakomerno živi od zibeli do groba, ne prestando skrbeč za družino in záse. Zato se mu je že zarano zresnilo oko. Molčè pozdravlja tovariše, kadar se spušča v jamo, resno, kadar prihaja iz nje. Doli pa odbija grude, ne razmišljuje, čemu bodo in kako utegnejo koristiti človeštvu. Njemu dajo kruh, nevaren sicer, ali kruh venderle. Zató jih ljubi po svoje, in se v jasnejših hipih čuti celò nekako mogočnega, ko se valé pred njim.

Tako bode delal v predoru, dokler ga ne spusté v drugo jamo. Tedaj ne bode čutil zaduhlega zraka, ki mu teži prsi, ničesar ne bode vedel o bezglasni tišini, v kateri bode spalo truplo.

Ali vender: nikari da bi skoro prišel tisti dan!

A. Funtek.

Ponočna potnica,

Balada po narodnem motivu.

(Glej tab. 50.)

Po nebu ščip plava,
Šumí, šumí Drava ...
„Prepélji, brodnik, me takoj!
Oh, meni mudí se;
Še predno zdani se,
Mi daleč je priti nocoj.“

Po nebu ščip plava,
Šumí, šumí Drava ...
Črez reko čoln črni leti;
A potnica pozna,
Orjaška in grozna
Z brodníkom v njem tího sedi.

„Obráz — kost in koža,
Tvoj stas — kost in koža ...
Mrtvašk iz ust diše ti puh!
Pod čelom prikrita
Dva óglja gorita ...
Živ človek si, ali si duh?“

„Kaj znoj si otiraš?
Kaj v me se oziraš?
Naprej, naprej tiraj svoj čoln!“
In žena vzravna se
Glej, večja vse rase:
Ves čoln že je skoro nje poln.

Po nebu ščip plava,
Šumi, šumi Drava . . .
Pri bregu! Čoln būti na kraj . . .
„Kdo tujka si grozna?
O, potnica pozna!
Brodnino odštej mi sedaj!

„Za meno smrt bleđa,
Puščôba in beda
Strah, stok in drgêt pred menoj!
Kdo tvoja sem drûga?
Ime mi je — kûga!
Nocoj grem na dêsni breg tvoj!

„V dom vsak se odpravim,
Ljudí vse podavim . . .
A tebi naj milost storím!
Ne boš čul vpijočih
In gledal ne mročih —
Zdaj prvega tebe vmorím!“

A. Askerc.

M a v r i c a.

(Glej tab. 52.)

Biserna lestva se vzpenja v oblak,
Spušča se onkraj na zemeljski tlak,
Mavrica pisana, božji prestol.
Angelji hodijo gor in pa dol.
Zlate kropilnice v rokah držé,
Zemljo prežejno hladé in pojé.
Gori na stolu pa Večni sedí
Kapljici vsaki on srečo delí:
Pade na polje — rodí zelenjad,
Kane na drevje — obilen dá sad,
Kaplja na njivi — dá žito sladkó.
Sreča se pušča na sleherni stvar,
Kadar zaliva nebeški vrtnar.

Čas.

(*Glej tab. 52.*)

Hitro, hitro mine čas,
Ah, ne bo ga več pri nas.

Sekunda beži za sekundo, minuta za minuto, ura za uro, dan za dnevom, teden za tednom, mesec za mesecem, leto za letom; a tudi najmanjši čas, ki je minil, ne vrne se ti nikdar več iz morja večnosti. Kateri čas pa imenujemo leto? Leto imenujemo oni čas, v kojem se zavrti naša zemlja jedenkrat okrog solnca. To se zgodi v 365 dneh 5 urah, 48 minutah i 46 sekundah. Leto je ali navadno ali pa prestopno. Navadno leto ima 365, a prestopno 366 dnij. Leto delimo v 12 mesecev, ki imajo po 31 in po 30 dnij, le mesec februarij ali svečan ima v navadnem letu 28, v prestopnem letu pa 29 dnij. Čas, kojega zemlja potrebuje, da se jedenkrat zavrtí okoli svoje osi, obsega 24 ur ali noč in dan. Dan ima štiri dobe: jutro, poldne, večer in noč. Ob dvanajstih po noči je polnoči. Dnevi, ob katerih smemo delati, so delavniki; ob nedeljah in praznikih počivamo, hodimo v cerkev in molimo Boga. Sedem dnij je jeden teden. Dnevi v tednu so: nedelja, ponedeljek, vtorek, sreda, četrtek, petek, sobota.

Pregovor pravi: «Čas je denar»; hočemo ga torej tudi mi vestno rabiti, da bomo vsak dan boljši, umnejši in pametnejši.

Hvaležni lev.

(*Glej tab. 53.*)

Bil je ubog suženj na smrt obsojen, ker je bil ušel svojemu gospodarju. Prignali so ga v prostorno široko ogrado, ki je bila vsa obzidana, ter izpusté nanj grozovitega leva. Veliko število ljudij je gledalo. Ves divji plane lev na siromaka, — pa hitro se ustavi, začne ga z repom gladiti, ter od veselja okoli njega poskakovati ter mu prijazno roko lizati. Ljudje se čudijo ter povprašujejo sužnja, kako je to.

Suženj jim pripoveduje, rekoč: «Ko sem bil vtekel svojemu gospodarju, zbežal sem v puščavi v brlog. Tedaj je priječal ta lev k meni ter mi kazal svojo taco, v katero

se mu je bil zabodel oster trn. Jaz sem mu izdrl trn, in od tistega časa me je on preskrboval z divjačino; privadila sva se drug drugemu in mirno v brlogu živela. Na zadnjem lovu so naju ujeli in razdružili; zdaj pa se blaga zver veseli, da me je spet našla.»

Ljudstvo, kar ga je bilo, zavzame se nad hvaležnostjo zverine in od veselja vpije na glas: «Dobrotljivi človek in hvaležni lev naj živita!» Sužnju se podeli prostost; ljudstvo ga povrh še bogato obdaruje.

Zverina dobrotnika svoj'ga pozna,
Tud' človek naj srce hvaležno ima.
Prelepe so blage, dobrotne roké,
Še lepše človeka hvaležno srcé.

Velika dobrosrčnost.

(*Glej tab. 54*)

Obitelj nekega danskega trgovca v Flensburgu ima v svojem grbu do polovice napolnjeno steklenico v spomin na dobrosrčnost svojega pradedá. Ta je namreč služil kot prostak v bojih, katere so njegovi rojaki bojevali s Švedi. Po zmagonosnej bitki svojih ljudij stal je nekda j na straži. Hudo ga je že jalo, a le z veliko težavo se mu posreči, dobiti jedno steklenico ola ali piva. Baš je hotel steklenico nastaviti, da bi jo izpil, kar zasliši blizu sebe ranjenega Šveda sè stokajočim glasom prositi, naj bi mu kdo le nekoliko pogasil veliko žejo. Danec pozabi, da je sam žejen, ter hití k sovražniku, ki je ležal brez nog — izgubil je bil obe nogi v bitki — na tleh Prikloni se k prosečemu vojaku ter mu ponudi steklenico. V tem trenutku se vzbudi v Švedu staro sovraštvo proti Dancem in lokavo sproži samokres na blagega moža. Ali samokres počí v stran. Danec pa vzame mirno steklenico, izpije jo do polovice in jo ponudi na to spet siromaku, rekoč: «Zdaj mi dobiš pa le polovico.»

P o m l a d.

(*Glej tab. 55.*)

Pomlad mila
Odklenila
Svoj veseli nam je raj.
Cvetje klije,
Radost sije,
Zelení že vrt in gaj.

Zdaj le hiti
Vence viti,
Oj mladina, zdaj je čas!
Dan zbeguje,
Cvet vsahuje,
Kmalu mine rožni kras.

Zraven tudi
Ne zamudi,
Poiskati dušni sad!
Pomlad ide,
Zopet pride —
Čas mladosti le enkrat.

Davorin Trstenjak.

(*Glej tab. 56.*)

Davorin je bil čestit mož, kateri je vse svoje dolgo življenje posvetil znanosti in domovini; kateri je v cerkvi vselej vestno učil preprosti narod večnih resnic in v šoli navduševal tega preprostega naroda sinove za vzvišene ideale, kateri je dolgih 52 let z gorečo besedo in spretnim peresom uspešno in sadonosno deloval v slovenskem slovstvu; kateri se je vedno nahajal v čestiti družbi naših prvih sotrudnikov za slovenskega naroda prosveto in za slovenske literature razcvit, vselej od svoje prve mladosti do sive svoje starosti nam mlajšim uzvišen vzgled neutrudne delavnosti in jecklene značajnosti.

Davorin Trstenjak! Kdo ga ne pozna? Star znanec, ljub znanec, drag prijatelj je vsakemu, kdor z nekoliko paznim očesom čita naše knjige in časopise. Povsod ga srečavaš v slovenskem slovstvu in že dolgo ga srečavaš, najbrž odkar si pričel čitati. Zdaj te pozdravlja ter ti imenuje svoje pravo ime; zdaj si obraz nekoliko zakrije, klobuk nekoliko niže na čelo potisne, da ne veš prav, je li tvoj znanec ali ne, vender če ga natančneje ogledaš — kmalu se ti pokaže pošteno lice vrlega našega Davorina.

Zdaj ti razlaga skrivnosti taram-balte-sekire ter dokazuje, da Skiti niso bili nikdar Slovani; zdaj ti opisuje našo Torklo in Bog si ga védi, kakšno boginjo še, in te uči, da smo že pred dve tisoč leti bivali na naši zemlji, katera »zdaj grob ima komaj za nas.»

Tukaj ti pripoveduje veselo vrbovsko smešnico, ondu priobčava zanimiv životopis slavnega rojaka; tukaj zapoje pošteno slovensko pesem, ondu zagrmí z ostro pridigo; tukaj biča v hudi satiri naše filistre, ondu v uvodnem članku kliče k delu in spravi; tukaj ti ljubó in mično sanjari, ondu ti korenito razglablja čudovite skrivnosti našega jezika. S kratka: povsod ga nahajaš, vsak dan ga srečavaš, vsak dan pravim in povsod. Zdaj ti piše slovensko, zdaj hrvaško, zdaj nemško, kakor se mu ljubi, a vedno poln navdušenja za slovanstvo, poln ljubezni za narod slovenski!

Da, lubezen, goreča ljubezen do preprostega naroda in sveta ljubezen do znanosti je ves čas njegovega življenja vodila našega Trstenjaka, da je v veselih in žalostnih urah neprestano delal, učil, pisal, navduševal, žrtvoval in trdil se, akoravno je vedel, da mu tako neznaten narod, kakor je naš, njegovega dela in truda nikdar ne bode povrnil, in da ga tisti čas tako malo zaveden narod, kakor je bil naš, nikdar ne bode odškodoval za njegove žrtve in napore. Zadovoljen je bil samo s tem, da je znanosti koristil, ter da je tu in tam koga izmed nas oveselil, tu in tam kakšen talent vzbudil. Spodobi se, da se tudi mi, katere so njegovi spisi tolikrat zanimali in učili, ob novem grobu njegovem ogledamo, kako je živel, kako delal in koliko je storil naš čestiti pokojnik za srečo, omiko in blagost svojega dragega mu naroda.

Fr. Levce.

Lastovkam.

(Glej tab. 57.)

Lastovke, oj Bog vas sprimi,
Ko po dolgej ostrej zimi
Priletele ste nazaj
V mirni naš planinski raj!
Vi pomladi ste znanilke,
Dobre sreče ste nosilke,
Kjer svoj dom postavite,
Blagost tja pripravite.
Gostoljuben strop je moj;
Gnježda svoja nanj pripnite,
Tu valite, tu gojite
Srečonosni zarod svoj.

Skrbno jaz vam branil bom
Nežni rod in mali dom.
Tu nikdo se vas ne takne,
In maličev vam nikdo
Z roko kruto ne izmakne, —
Čuval jaz jih bom zvesto.

Pisma iz Pariza.

Pisal Anton Bezenšek.

(*Glej tab. 59.*)

Prišel sem v »deveto deželo«. Po resnici in pravici smem jo tako imenovati, ker sem potoval iz južnih strani pod Balkanom preko Bolgarije, Srbije, Madžarske, Austrije, Bavarske, Virtemberske, Badenske, Alzacije na Francesko; tedaj je ta le dežela ravno deveta. Pa še v drugem pomenu bi se mogla tako imenovati; kajti kar nam pripovedujejo narodne pripovedi o devetih deželi, česar si more domisljevati najbolj goreč fantazija, o čemer bi človek samo v sanjah blôdil, to stoji tukaj pred odprtimi očmi. Da, lepa je Francija, krasen je Pariz. Pa je tudi zanimiv, posebno sedaj ob priliki razstave, svetovne razstave, kakoršne še ni bilo, in kakoršne ne bo tako hitro. Prej nego se prekosi to, kar je tukaj izloženega, trebal bo človeški um še dolgo novega bistrenja, pa trebalo bo tudi okoliščin, ki so ugodne za tako delo. Sablje, puške in topovi, ki se zdaj pripravljajo za boj na vseh straneh Evrope, pač niso ugodna sredstva; za to treba mirnega razvitja narodov. Ako že zdaj ne rožljajo sablje, ne grme puške in topovi, imamo pač nekoliko tudi tej razstavi zahvaliti se. Bilo bi res barbarško, motiti gledalce teh umotvorov, teh plodov miru in umstvenega delovanja, ki so razstavljeni na Martovem polji

Prvi utis, ki ga dobi človek, ko vstopi v Pariz, je velikansk, vendar ne zmeša glave, ni za trenotek, ker gre vse v redu, povsod je neka francoska točnost. Ni onega nereda, šuma in onih zmešnjav, katere vidiš, ko stopiš n. pr. v Carigrad.

Pariz je podoben lepo urejenemu vrtu z gredicami in poti, z vsem krasom, kar si ga je mogoče misliti. Orižentska mesta so pa kakor divja šuma, tu pa tam kaka pot, kaka

steza v breg ali pa nizdolu, kak prazen kot, v katerem si za silo oddahneš od trudne hoje. V Parizu je pa skrbljeno za vse, česar si kdo želi, prijaznost in postrežljivost je velika, — če tudi za denar. V orijentu pa človek še za denar nič ne dobi; to more jeziti vsakega, ki je vsaj nekaj zapadno-evropskega videl. Prijaznost Parižanov, njih taktnost in spretnost imel sem že prvi dan priliko občudovati. Na vsako vprašanje zaradi te ali one stvari dobiš uljuden točen odgovor. Ako jeden ne vé sam, ta vpraša drugega, a ne da bi poslal tebe k njemu z opazko, kakor na Nemškem: «jaz ne vé m, vprašajte druge!»

Po teh obćih opazkah o Parizu in Francozih, naj povem katero o življenji na ulicah, kjer prav za prav Parižan živi, kjer on bedi, kajti doma — moglo bi se reći — on samo spi. Živost po ulicah je mnogo več a od one v vsakem drugem velikem mestu. Kakor mravelj je ljudij po ulicah, polni so omnibusi in tramvaji, celò zmirom prenapolnjeni gori do vrha strehe. Pevajoč potujejo nekateri od kraja do kraja. Nekateri čitajo časnike med potom, tretji romane, četrti se zabavljajo sè sopotniki, peti žvižgajo in uganjajo razne burke, tudi so prijatelji smešnih opazk, a ne da bi koga razžalili. Tujec si med njimi, vender se ti zdi, kakor da si tam doma; nobeden ne gleda v tebi tujca, govori s teboj kakor s starim Parižanom, in če te spravi v zadrego, ker ti ta ali ona podrobnost ni znana, skonča razgovor s kako šaljivo opazko. Pač je to značajno za Parižana in Francoza sploh, da razven svojega mesta in svoje dežele prav malo sveta pozna. On misli, da celi svet govori le francoski, pa se ne uči rad drugih jezikov, a najmanj nemškega.

Prostor, ki ga zavzema razstava, meri 90 hektarjev, torej 20 hektarjev več nego l. 1878. Leži ob krasni reki Seini v treh skupinah: Martovo polje, trokaderski park in ravnina invalidov. Od prve do zadnje skupine, 1500 metrov dolgo vodi mala železnica za osebe, blizu nabrežja Seine. Vlak gre za vlakom, a navadno so vsi vlaki prenapolnjeni do zadnjega prostora. Ob nedeljah in praznikih vozi po 200 vlakov v vsakem pravcu, torej skupaj okolo 400 vlakov samo na tej železnici. Koliko pa še pomagajo parohodi pri prevažanju ljudij od Martovega polja do invalid-

skega hotela in dalje po mestu, to si lahko predstavimo, ako vemo, da je zmirom na vodi 106 parohodov, od katerih ima vsak prostora za 250 do 300 ljudij. Znotraj po razstavi vozijo se na premičnih foteljih oni, ki so slabih nog, ali pa leni. Pa še jednega zanimivega sredstva za prenašanje oseb iz jednega kota razstave do drugega ne smem pozabiti, to so egipetski osli. Ideja, dopeljati oslov iz Egipta, bila je naravna, ker so hoteli komisarji razstave napraviti v jednem oddelku Martovega polja orijentalsek oddelk. In res, postavili so džamije z minareti, razne turške hiše in kolibe, prodajalnice itd. v vrsto, ter dali temu nadpis »ulica kairska«. Ti osli, ki sem jih tukaj videl, so prav lepi in dobro rejeni, niso take mrcine, kakoršne so videti v orijentalških mestih. Tudi oslarji so iz Egipta, oni letajo v narodni obleki za svojimi osli, kadar jih komu posodijo. Kdor se hoče namreč vvesti na osla in jahati po vsej razstavi okolu, plača 3 franke. A sredi meseca avgusta napravila se bo tukaj posebna razstava oslov in konj.

Pojdimo dalje! Najzanimivejša za gledanje, a najteža za opisane je razstava lepih umetnosti. Tukaj je treba barv in čopiča in še česa več, pero je preslabo. Ne upam si napisati družega kakor obseg in razdelitev te razstave po raznih narodnostih.

Razstava lepih umetnosti ima šest oddelkov: 1) Francoska umetnost od l. 1789 do 1878. 2) Desetletna razstava od 1878 do 1889 l. 3) Zgodovinski spomeniki, fotografije, steklenine, zlatarski i lesorezni proizvodi. 4) Slike. 5) Narodna rokodelstva od 1789 do 1889. 6) Gledališčna razstava, noša, stroji, razsvjetljenje itd.

Jako zanimiva in obširna je razstava kiparstva. Prostor, določen za francoske umetnike te vrste, ni zadostoval, morali so večje kipe postaviti po kavarnah, ki so okolo palače in celò po vrtu. Obilo krasnih proizvodov so dali v prvi vrsti Francozi, potem Angleži, Italijani, Spanjoli, Čehi, Poljaki, Rusi, Madžari, Švicarji, Holandci itd. Hoditi po teh salonih in ogledovati si slike samo eden ali dva dni, to je seveda malo, trebalo bi ravno toliko mesecev.

Slovenska stenografija.

(Iz «40 let tesnopisa českega», spisal prof. Jan O. Pražák).

(Glej tab. 62.)

Med južnimi Slovani so se Slovenci prvi seznanili s stenografijo, in to najprej z izvornim sestavom Gabelsbergerjevim. Izmed učiteljev, kateri so širili stenografijo po srednjih šolah na Slovenskem, omenjamo prof. Ivana Krušica, potem dr. Gustava Lindnerja v Celju, Šantela v Gorici, Heinricha v Ljubljani, dr. Nitsche in Lipeža v Mariboru itd.

Ivan Tanšek, komorni stenograf deželnega zbora v Ljubljani, preložil je sestav Gabelsbergerjev na slovenski jezik ter pisal po svojem prevodu vse slovenske govore v kranjskem deželnem zboru nekoliko leti. V tisku — kolikor nam je znano — ta prevod ni izšel.

Drugo delo, katero je tudi ostalo v rokopisu, bilo je ob svojem času poslano v Prago; a prej nego o tem govorimo, omeniti nam je raznih poskusov, kateri so imeli namen, podati Slovincem dober prevod istega sestava Gabelsbergerjevega. V mesecu aprilu l. 1864 imel je Kaprec v Ljubljani predavanje o prevodu Gabelsbergerjevega sestava na slovenski jezik, katero je v mnogem obziru važno za razvoj južnoslovanske stenografije.

Kaprečev trud ni ostal brez uspeha. Koncem l. 1869 poslal je dr. Costa, predsednik «Maticе slovenske», prvemu društvu Gabelsbergerskih stenografov v Pragi prevod anonimnega z željo, naj bi se ocenil od strani odbora istega društva, in ako bi bila kritika ugodna, bode izdala «Matica» ta spis v svoji zalogi. Komisija stenogr. društva, obstoječa iz obeh Novotnih, Bauerja, Vočadla in Pražáka, pozneje tudi dr. Rude in dr. Thürtla, pregledovala je celo delo, katero je svedočilo o posebni marljivosti, ker je bilo pisano jako lično in uzorno, ter je prišla na koncu svojih posvetovanj do zaključka, da ta prevod, naslanjajoč se preveč tesno na značajne črte sestava Gabelsbergerjevega, ima jako mnogo gradiva za prakso nesposobnega; tako da komisija, priznava je dobro voljo pisatelja, ni mogla svetovati, da bi se ta prevod natisnil. Ob enem, s to svojo oceno poslala je društvena komisija celo svojo osnovo slovenske stenografije, izdelano na podlogi «tesnopisa českega» v

Ljubljano, ker je htela tako tudi pri Slovencih zajamčiti jedinstvo pisma. Obširno poznanje slovanskih jezikov prof. Eduarda Novotnega in prof. Vočadla bilo je pri tej priliki posebno merodavno.

Ta negativen nasledek prvega dela je bil — po našem skromnem mnenju — na korist slovenski stenografiji. Slovenci bi bili sicer pri avtoriteti, katero je imel pisatelj onega dela, dobili svoj prevod, kateri pa je bil pri vsej temeljitosti in marljivosti pisatelja vsakako nepraktično sestavljen; a avtor je bil, kakor je prišlo pozneje na beli dan, Frančišek Hafner.

Prvo tiskano delo te stroke bila je slovenska stenografija, katero je priredil Anton Bezenšek paralelno s hrvaško stenografijo v «Jugosl. Stenografu» l. 1876.

To delo je v najožjem skladu s «tesnopisom českim».

Nekateri «stenografski venčki», ki so se osnovali na Kranjskem, južnem Štirskem in v Dalmaciji med ondotnimi bogoslovci in dijaki, gojili so od tega časa slovensko stenografijo po prevodu Bezenškovem.

Kadar bode dobil domači jezik večo veljavo v slovenskih srednjih šolah, prišla bode tudi za slovensko stenografijo lepša prihodnost.

Ljubljano, 1. avgusta 1927. g. Vam priporočam, da se s tem
 listom seznanim. Oglejte si, kaj vse vsebuje. Vse to je
 moje delo, ki ga sem napisal v letu 1926. g. in ki je
 moje delo, ki ga sem napisal v letu 1926. g. in ki je

Moje delo, ki ga sem napisal v letu 1926. g. in ki je
 moje delo, ki ga sem napisal v letu 1926. g. in ki je
 moje delo, ki ga sem napisal v letu 1926. g. in ki je
 moje delo, ki ga sem napisal v letu 1926. g. in ki je

Moje delo, ki ga sem napisal v letu 1926. g. in ki je
 moje delo, ki ga sem napisal v letu 1926. g. in ki je
 moje delo, ki ga sem napisal v letu 1926. g. in ki je
 moje delo, ki ga sem napisal v letu 1926. g. in ki je

Moje delo, ki ga sem napisal v letu 1926. g. in ki je
 moje delo, ki ga sem napisal v letu 1926. g. in ki je
 moje delo, ki ga sem napisal v letu 1926. g. in ki je
 moje delo, ki ga sem napisal v letu 1926. g. in ki je

I. POGLAVJE.

Abeceda.

1. glasniki:

me
 a, e, i, o, u.
 1 2

2. soglasniki:

mal
 k, l, n, r, s.
srednji
 b, c, g, j, m, p, v.
dolgi
 č, č, č, h, š, t, ž.
zloženi
 š, št, šč, žd.

Pregled abecede.

a, b, c, č, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, r, s, š, št, šč, t, u, v, ž, žd, ž, št.

1) potegne se kvišku.

2) potegne se navzdol.

*) rabi se v početku.

**) rabi se v sredini in na kraju besede.

Glasniki.

Fr.

§4. $\sim, \neg, \wedge, \vee, \rightarrow, \leftrightarrow, \neg, \vee, \wedge$

ys, h, p, u, e, n, o, l, re, se, n, n, re,
l, yr, oo o (= oo), ou, o^{re} = pr, g, p^{re} = pr, h, to,
u, f, d, p, f, p, p =

Opazka 1. $\tau, \nu, \Lambda = V, \rho, \omega, \mathcal{A} =$

Opazka 2. b, b, w, b, 0, 0(y), w, p, w-

A.

§5. $u, u, \text{so}, b, g, f = b, el, r, x, y, x$

b, v, n, d, da, de, el, e, n, co, o, se,
 ll, re, l, r, m, n, o, g, j, j -

ae, e, d, z, th, n, r, w, l, t, k, p, q, g,

I.

§6.) $\gamma, \delta, \epsilon, \zeta, \eta, \theta, \iota, \kappa, \lambda, \mu, \nu, \xi$

b, h, l, n, p, t, f, j, c = e, ch = e, v = u

20, 1-3; 4, 5, 6, 6, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 8

2d, 4th, 6th, 8th -

cf, cf', cf''-

3) t, d, d', e, u, y, j, j'

4) m, el, m, z, n, m, n,

z, y-

f, v=q, v, h, x, r-

a-

ab, u, u, t, Ok, eov, ev, u, j, j',
 y, d', d', d', V, re, ve, rd, rk, r', d',
 e, u, ur, u, nos, b, d', r, n, y,
 y = r, ne, n, m, ed, so, a, o, d',
 ja, ja', C, Cl, Cay, Cr, Ch, ch, ce
 ft, ft', ft'-

Dvoglasniki.

§9. —, —, —, —, r = r, t = n; s -

u, u, ul, ur, v, vrr, w (ur),

ne, h, o-

Soglasniki.

J.

§ 11. 1) /, /, /

u, l, h = g, r, o -

u, re, v, ch, e, v, v; v, e, v,

f, v2, v -

2) u, n, re, a, p, y, n, n -

3) —, e, ~, s, t, l, c -

p, m, m, o, n, n, re, e, o, o,

x, m, r, p, re; ol, ch, ol, k, ol;

v, p, v, v - u, u, u, u, u -

4) t, t, t, t (t), f -

u, u, u; t, gt, gt, t, t, t, t; u, u,

u, u -

u 1) u, n, u -

5) u, o, y, e, z, o, e, p, u = u,

u, u, l, ul, ul, u, a, u, a, e: v,

u; u, g: v, v -

ol(b), ol, ol : l; b : bo; e = ee : e, ee = e,
e, e : e; ge : ge; oh : ah -

u-

u l, u(ol) m, h e, e u, q(ol) u,
p p, e u, u e u e e, h, e u p, u
p, p d, u, g u, e u, e u p, p p, e d
u, u e, u e, u p, e u, ah u, ah(ol)
l, l d, u g, p u, u e, u u, ah u,
p d, u u, e p -

v.

§ 13. c, f = f, g -

d, b, e, b, e, b = f, g, g, g, g, f, f -

d, b, e, e, e, b, b, f, f, b = b,

g, g, g -

e = e - d, d, e, e, e, e, d = g -

no 1- g, g, g, g, g, g, g, g,

g, g, g, g, g -

no 2- f, f - f, f, f, f, f, f -

no 3) d, s - d, d, do, s, d = d, s -

u-

u d, p d, s u, u d, f d, d u,
 d u g u, u u, f d, f u d, d g, d d,
 d d, u u, d d, u u, p d, + 2, 2
 f, u ~ d g, u d -

H.

§ 14. h, d, h -

h, d, h, h, h, d -

K.

§ 15. k, c, k, c, k -

u-

k, c, c, c, k, u = c, u, u, c,
 u, k, c, u, u, u, f, u -

L.

§ 16. l, z, l, z, l, l, z, z = l, z -

u-

z, z, z, l, z, l, l, z, z, z, z, z, z,
 l, l, l, l(z), z, z, z, z, z, z -

a-

as, ac, af, ad, (ar, ag), ah,
 at, ad, af, ag, ar, as, at, ag,
 ah, ad, af, ag, ar, as, at, ag-

M.

§ 17. j, ~, l-

aj, h = p, r, r, r, ~, ~,
 W, b, l, l, l, l-

N, nj.

§ 18. a, l, l = f, j, j; a, l, l, j,
 j; f-

W-

aj, al, a, al, ar, ah, al, al,
 al, al, aj, aj, aj, aj-

S, s.

§ 19. a sh, (a sub, a seb), a sg (a sig,
 a seg), a sl (a : a sel), a sm (a sim, a sem),
 a sn (a sin, a sen), a sp (a sip, a sep), a sk,

(o sek), a se (o ser), o ks, o ps, I se.

ru-

ar, l, g, o, r, or, p, q, e, u, z,
 ver, ol, of, z, z, qer, ro-
 z, z, z, v, v, v, w, v, ve, e, d-

u-

all ar, or r, or or, or a, ah o,
 yz, r r-r, l r, g ar, or p, q ar, a
 l, or r, or ar, ar, e r, e r r-

T.

§.20. f, l-

z, z, f, f, r, r-

Neposredno spajanje.

§.21. v, v, z, l, l, z, z, z, z,
 d, l, p, r, r, r, r, r, r-

Izpuščanje glasnikov.

§ 22. e, u, d, q, k, cš, š, v, vč, š,
š, š, v, v, p, n, d, d, v, š, g, g, g,
l, m, f = v, p, r, r, r, r, v-

Tujke in lastna imena.

§ 23. š, g, u, v, v, v = v, p, p,
p, v, v, v, v, v, v, v, v, v = v, v, v,
v, v, v, p (p) g, v, v, g, g = g-
o, v, v, v, v, v, v, v, v, v,
v, v, v, v, v, v, v, v, v, v,
g, v, p, v, v, v = v, v, v, v,
v, v, v, v, v.

II. POGLAVJE.

Stavki.

Samoznaki.

A ta
 ako
 ampak
 Avstrija

B bez (brez)

 bi

 dober-a-o

Č človek

D država

 bode

 drug

E čem

F paragraf (-graf)

G govor

 mogel-a-o

H hoče

I in iz

J je

 kje, kjer

K kaj

 kar

 vsak-a-o

L ali

ljudje

bil-a-o

M sem

mного

N ni

naj

namreč

O o, ob (on)

narod

obče

P poseben

pravo

pri

R raz

ker

more

mora

pred

S so, niso

misli

spet

T to

treba

kteri-a-o

tudi

tukaj

tako

torej

V biva

slovo

Slovenec

Z zakon

Kratice:

itd., t. j.

n. p., t. l.

mesec

prijatelj.

<u>~~~~</u>	<u>~~~~</u>	<u>~~~~</u>
v	v	v
v	v	v
v	vv	vv
v	v	v
1v	1vD	1vD
ov	ovv	ovv
7	<u>7</u>	7
7	2	2
7	h	h
7	7	7
17	1vD	1vD
ov	oh	oh
z = 2b	<u>z</u>	2b
2b	z = 2b	z = 2b
2b = z	z	z
z = 2b	z	2b
1z = 2b	vvb	vvb
z = 2b	2b = z	z

Sklanja pridevnika.

rr	r	r
m	r	r
h	r	r
rrm	r	r
r, r	r, r	r, r
r	<u>r</u>	r
r	r	r
r, r	r	r
r	r	r
r, r	r, r	r, r

<u>~</u>	<u>~</u>	<u>~</u>
~	~	~
~	~	~
~	~	~
~	~	~
~	~	~
~	~	~

Stopnjevanje pridevnikov.

I.

II.

III.

y y y, y y y y y, ~ y ~ y ~,
 ~ ~ ~, ~ ~ ~, ~ ~ ~, ~ ~ ~ ~ ~
 z z z z, z y z y z y, z z z z z z
 ~ ~ ~, y y y, ~ y ~ y ~
 ~ ~ ~, ~ ~ ~, ~ ~ ~ ~ ~
 ~ ~ ~, ~ ~ ~, ~ ~ ~ ~ ~
 ~ ~ ~, ~ ~ ~, ~ ~ ~ ~ ~
 ~ ~ ~, ~ ~ ~, ~ ~ ~ ~ ~

Prislovi.

u	y	y
el	a	a
o*(a)	z	z
~	d	d
e	u	u
n	u	u

<u>~</u>	<u>u</u>	<u>z</u>
z ⁿ	z ⁿ	z ⁿ
z ⁿ	z ⁿ	z ⁿ
z ⁿ	z ⁿ	z ⁿ
z ⁿ z ⁿ	z ⁿ	z ⁿ
z ⁿ , z ⁿ	z ⁿ , z ⁿ	z ⁿ , z ⁿ
y	y	y
ep	ep	ep
yz	yz	yz
y	y	y
~y, ~y	~y, ~y	~y, ~y

* o = u -

W.C.

b f h j n - v h i e k a s - o p b
 d^o l e l o - w b e z p o s - o o p o f n,
 w^o r o b x - d^o ~ v h l h - n e o d f x,
 o f m - o a w o k ~ h g - e n ~ r
 z r y f, e f h - n w o ~ n b g - e n
 w o ~ e d - h o n y e s n v e f y f
 e y f - d y d - e b a - i n e g n n y d^o
 4 p - d e w^o n n o l d - w h w^o n n.
 e o l - n - o n n e l f r - n^o - j e
 w l n - e f (e) e l e d - r p^o n l e s.
 n l f - c h y' e n^o - o o f o f c e, i
 c n n - y^o a y u d e - e n b' a w
 e b -

~ d n,
 p b n,
 n n l
 d c d z -

§ 28. Zaimena.

1. Osebna.

I.	II.	III.
1	1	u, u, u
2 2	1 L	22, u, 22
2 u	1	22, u, 1, 1,
2 2	1	2, u, 1,
22, 2	1, 6	22, u, 22, u
2 ² = 22	22 = 22	22
1	9	u, 1
2	22	22, 2
1	9	u, 1
14, 22	19, 22	14, 22 = 22
1	1	u, u, u
2	6	22
2	22	22
2	6	u, 1
12, 22	16, 22	12 = 12, 22

rw-

~'ko', wv- ~', uan,
~'gd- wv- p r a: P- wv
~'e- v² v, 6 o wv- wv e d wv-

2. Svojilna.

v, v=v, v, b, b=b, b, r, r, r,
w, w, w, w; b, b, b, w, r,
v, v, w- b, b, b; r, r, w

~ , ~ , ~ -

z, y, y; o, g, g; b=z, b, b-

~ , ~ , ~ ; v, v, v, ~ , ~ , ~

rw-

~'Lub z ed- yz' d eg- yd
'gd- y p e ° C ~ w p, b e' ~ ~ w-
or d ~ P, b k' w. ~ ~ ~ ~
ep(ep) ~ y w-

ep ep
ep

3. Povratna.

d o, d o, w, d -

v = v, v = v, v = v - v, v

rw-

repn- ne-e ne-nes
y na-Cu, de-ele d-

4. Kazalna.

.. l; ~ ~ ~, ~ ~ ~, ~, p;
b b b, b b b b; h, h, h;
r r r; p p p; ~ ~ ~;
l l l; ~ ~ ~-

~-

.	.	/
p	L	p
p	l, l	p
; p	/	/
✓	✓	✓
b	b	b

~-

., L, p, p, p, b-

~-

l, L; , p, p, L, p, b-

rw

id al. . n l al. p^o b l y - u o a
 p^o, v y l p o - l y l^o a l^o o b - b b
 o ~ v e - e b M p l m - h' y r o e e -

5. Vprašalna.

e, —, ' ' ' , ~ ~ ~ ,
 b(b) b b, l l l, m m m,
 ~ ~ ~ , e e e, r, r r r -

e	—
n	b
n	h
n	—
n	h
o	h

rw-

— a l : l e y? e' a? h' s z?
 h' s r o? : e - h^o l m? l^o y - m
 l r? u' r l h - r o y? m o l - m e
 C - h? - e l^o e? y o b? h^o l y?

6. Oziralna.

de, ~, ^ ^ ^, ~, ~ ~ ~ ~,
~ ~ ~ ~, ~ ~ ~ ~ -

de	~
re	lo
re = re	le
re	~
re	de
re	de

re -

· z y r', ' r l' - p' ' u r e r 3 z r y -
~ o t w z z e e ~ ~ ~ ~ ~ d - re
u x' p e - r o r y' r y - l o ~ ~ e d' r y -
r y t o r r o' l l o t - r' r' o' f z e l -

7. Nedoločna.

de, de, de, de, de, ~, ~, ~, ~,
re, ^, ^, ^, ^, ^, ^, ^, ^, ^, ^, ^, ^,
~, ~; ~, ~, ~, ~; ~, ~, ~, ~;
~, ~; ~, ~, ~, ~; ~, ~, ~; d, d, d,
d, d, d, d, d, d -

e	e	l
~	~	to
~ = ~	~	to
~	~	l
~	~	to
~	~	to

~ -

e ~ l ~ - e' e d d - l j l
 l - d' ~ g h d - ~ o r e ~ - s j a e
 to - g l' ~ k e o e o l - 2 j f j t

8. Vzajemna.

~ l, ~ ~, ~, ~, ~, ~, ~

~ -

~ g' l' e - ~ f ~ d - j l e
 ~ b, l ~ ~ -

a -

~ ~ ~ l ~ - ~ ~ ~ U, ~
 ~ ~ ~ l, ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~
 ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~

a3- / eo' u: ~ no 5 ~ - nze
 yf' l m oov - 'g' e3 ~ u nu? ~ 'l
 nu g m n? ~ o' t ~ u ad? o' b k e ~
 h e o - ~ s f ~ o d - y' a l' v d' ~
 ep - nu' g l v' ~ u - g h, ' e ~ u' ~
 u' g g e f, d - s ~ 'l, o' l' e g u o l -
 u' o' g u u' ~ u - a b e g f' g r, e o r
 P u s - u' s o s s s s - u' s ~ o
 o - u a g (f) ~ o a v g o d - l o b m f d u
 a o' e' u - u ~ u s o' l' (= b) g l (g) -

o' e g f, r o, u?

u s d' s, g h o d -

D o m e' g e o, f l' h e b -

(§ 29. Števník.

~ ~ ~, 2(2), 3, 4, 4¹, 4², 22(22)

0.5^v-

2~(2~ 2~ 2~), 3~(3~ 3~ 3~), 8~8~

8~, 10~(10~)-

1, 2, 10(10) 10~ -

222, e, e', e'', 4, 4, 5, 6, 7 -

200, 30, 40, 50 -

u-

200' 2". 80 a e 100 - 2y ~ 72 -

200', 24 v 24 - ~ 22 30 a, ~ 122

. ~ a 10' - 100 24 100(100) - 2 3' 9 -

24' y 24 3.8.1492 - 2 1' ~ 15.4.

54 - 30 5' 24' 24, 24 24 1648 - 200'

Ly 24 2' ~ 5.7. '08. 2' 112 54 - 72'

24 2' 5.67 - 10' 1' - 2' 2' 3' 2

24 - 5' 2' 24, 24 - 622. 72 24 -

24 24 ~ 8760 - 2 24 2' 2' 24,

3" 2' -

§ 30. Glagol.

se - an a o, 10 / e o,
 ay a (at), v. e k,
 ar at ar v e k -

ju - ~ ar ~ a k

ay - a, ay, a, ar, at, ~ ar -

ay - a, ar = al, ay -

a, a, a -

a, a, a -

rub - ²e, ¹e ¹e, k -

ayrub - ²e, ¹e, ¹e k -

rub - ²e, ¹e, ¹e k -

rub - ay (a) -

ru -

U o a r e t - r c ~ re a t

ay - a, g i v, r l ~ a - ~ a l r e r e

ay - a, a r e t - a r e r e g b

ay - a r e t ~ r l - r l a e b o l, g' 12.

ay - a r e t ~ r l - r l a e b o l, g' 12.

10 3 5 - y' f d h o n s o h - l e t r o y
 12 - n y d' q u v p l - M - h y . h y'
 13 (= 14) e - e o e y f - ' q u d f e r
 14 - e l r o d r t - l y d o v o r u l - e
 15 - o u ' n , e d ~ l o h - o f M . d'
 16 e s g ~ d l l o l' e x - 10 e' s l
 o r l : o s u r -

11 o u' 2 n ,
 e r o n d . s ,
 - o f y l y f
 14 2 y j u -)

Biti.

o l r - 2 , 1 , /
 e , e , l
 2 , l , o

12 e (r), e (r), e (r); 1 e , l e , e l e
 * e & d
 e (r) e , e

ay - ^p ^e

 aa d d

aa ^e ^e

juw - ^e ^e ^e

yab - aa aa ^e

ee d 7

2 7 2

mw aa aa ^e aa

ueh - ! f -

ey - ee, g, g, g, ee -

nw -

es² y a f well m a r i d r' one k
 to - a', f p o f, h ~ red' 2 - e a on
 m⁴ ef - a' f 3 f es f, fhe' the m -
 a' 2D h s s ~, as' vor - e e y, e
 / es b. ~ h n c s, h - s^t s vor eal, p
 6^t s vor - e' ah, e a ~ i - y; p 23
 I ah c f - m of f e y - ah² e' e few
 o e a - ^t a, ^t / e ~ a ah - 1 a a² e' a ne -

100-

e ~ d o ~ t y - u o o n t, e' n ?
 : ' u o o, e y j' - n n o a ~
 u l - t h (- f) n x e t n ? o o p l
 j' n ~ - ~ g r b, ~ y C e y -
 d' i' n o l ~ v - e' b' p -
 s' d a e n, : j - d - n t e d' d' b' /
 d j e (- g) - u ~ s e s . y s n o a - a y
 q u ~ d - e n g a e b n m !, e a d d
 j n o - ~ y t e s -

Hoteti.

h, j, h, h, h

hočem, hočeš itd.

h, h, ~ h, h, h, h

jaz hočem itd.

h, h, ~ h, h, ~

čem, češ, če itd.

h, h, ~ h, h, ~

jaz čem, ti češ itd.

h h h

hotel - a - o

h, h, h, h, h, h, h

bodem hotel itd.

h, h, h,

bi hotel - a - o

j,

hoteti.

rw-

g r r - der Doh!, y jee b - r -
b' s - D: D - , 1 D' b, : 2 egg
S - 2 V' b, 11 D b p - we s - r -
e, ~ - o o x - der D y - w -
der D y, d d,
~ o o r e - p -

u-

r d y d, : D e o e, of - en r p b r,,
ed B d l - , " dhy : d d d a - o - d l
w r h - r v ° r e, e' y e y r y ~ e' y
~ ~ r d e - r o e ° e' y' d d - b', ° r, e'
re f a l e o f, r d h - w ~ r e y - b r
2 y. ~ b, e d r y m r r - e' r b (?) ~
r r - b' b, y e y, - y e' , , r - der w d
D d - 1 R l h, 1 R d h -

on r e' er,
p d w y d,

|

o l s d r,
7 e e w -

X

6. m N, & e' m n, w - 1/2 h, h' h'
 7. x - ch a, a d y - 1. n l, l - m o f
 h - y' u d, ' o e f - p e n' o m e' o
 o' h - ' y u e, m l o' - n p h e o, o' e
 y - 2 e e n b o, l a - 7 w 7 h' e r a n w
 m g p, y' o - ' o - e n o v l, e r - m h y
 l o t, w - n' p d 7 o p' l -

e e w, ' e h
 n e y' e s,
 t' o n e d n -
 h y l o o' l,
 h e n o e d r a -
 e p n d' - t e y,
 o o r 7 g r o r -
 u e n m' o z,
 n p h o c n l o -
 - e e p h e n o,
 f' u g a n m -

p.

§ 34. Medmet.

D, D, , M, M, D, De, 2 = 2, y, f, d.

rw-

De q, D ~ y - (D) - , / ' 2 V ?

D, y, 12 d - , r b ' C. 2 ad - (d)

§ 35. Zložene besede.

a) Domači predlogi.

1. p-

up, vp, vp, vp, vp = vp -

e^o, eo, eč, es; eč, eč, eč,

eč, es, eč, eč = eč, eč -

u = u, v, up, i^o, m = m, l = l,

p, p, č = č -

u, v, se, y, u, l = l, p, p, p,

g^o, eč, p -

es, es, eč -

u, u, v, v, t, p, se, l, u, v,

u, v, u, v, eč, eč, eč, eč, eč, eč,

g, eč = eč -

u, v, u, u, t, p, p, u, u, u,

u, u -

u, u, u, u, u, u, u, u, u,

u = u -

l, p, p, p, p, p, p, p, p,

$\kappa_2, \kappa, \gamma^2, \gamma n, \gamma n -$

en, es, em, e-

ver, K^a , K^b , N^a , V , L , V , $1/2$, $1/\beta$, ver.
 $1/\beta$, L , $1/\beta$, $1/\beta$ -

rec, rel, res, re, re, re, re -

1, 2 = $\sqrt{2}$, $\tilde{e}$, $\tilde{u}$, $\tilde{d}$, $\tilde{m}$, $\tilde{w}$, $\tilde{h}$, $\tilde{g}$,
 $\tilde{f}$, $\tilde{m}$, $\tilde{b}$, $\tilde{c}$, $\tilde{u} = \tilde{u}$, $\tilde{d} = \tilde{d}$, $\tilde{g}$ -

ok, or, of, ok, p, p^l, f, s^l, l^l,

22, 24, 25 -

10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846,

$$d, \text{so}, gr, (:gr), \text{so}, \text{gr}, \text{Er}, \text{gr}, \text{gr},$$

J. B. J.

re, ro, r, r', re, ry, ru, r,

so, se, she, sy, sp, st, sw, sh, sps -

2. *ay-*

$$m, y, n, x, n^b, y = x,$$

nr, leg, nr, ~, ~², ~², nr, nr,

stop, e huz, o b^{tr}, mel, vshu, ovan, jellu, jell-

b) Tuji predlogi.

..a, .o, .e, .u = ..u -

u, u, y, o, I, H, u, uo, u -

..o, ..u, ..u, ..u, ..u = ..u -

u, u, u -

u, u, u, u, u -

u, u, u, u, u, u, u, u, u -

u, u, u = u, u = u -

u, u, u -

u, u, u -

u, u, u -

u, u, u, u -

u, u, u -

u, u, u -

u, u = u, u -

u, u, u, u, u, u -

u, u = u, u -

u, u, u, u -

u, u = u -

uuo, uuo, uuo = uuo -

u, uo, uo, uo -

uuo = uuo, uuo, uuo -

u = u, u, u (u)

u, u, u -

u, u = u, u -

u, u, u, u -

u, u (u), u -

u, uuo = u, u, u -

§ 36. Priponke.

u, u, u, u, u (u) -

u, u, u, u, u -

u, u, u, u -

u, u, u, u, u, u, u, u, u -

u, u, u, u = u, u -

u = u, u, u, u, u, u, u, u, u,

u, u -

u, u, u, u, u, u, u, u -

ay, ay, ay, ay, ay, ay -

ay = ay, ay, ay -

ay, ay, ay, ay, ay, ay, ay -

ay, ay, ay, ay, ay, ay, ay -

ay, ay, ay = ay, ay -

ay, ay, ay, ay, ay, ay, ay, ay -

ay, ay, ay, ay, ay, ay, ay, ay -

ay = ay, ay, ay = ay, ay, ay, ay, ay, ay, ay -

ay, ay, ay, ay, ay, ay, ay, ay, ay -

ay, ay -

ay, ay = ay, ay, ay, ay, ay, ay, ay -

ay, ay, ay, ay -

ay, ay, ay, ay, ay, ay -

ay, ay, ay, ay, ay, ay, ay, ay, ay -

ay, ay = ay, ay, ay, ay, ay, ay, ay -

ay, ay, ay, ay, ay, ay, ay, ay -

ay, ay, ay, ay, ay, ay -

§ 37. Sestavljene besede.

we, wo, w^o, w^u, w^u, we, wo,
 bo, bo (= bo), we, wo, w^o, w^u,
 wo, wo, wo, wo, we, wo (wo), wo,
 (wo), wo, we, wo, wo, wo, wo,
 wo, wo, wo = wo, wo, wo, wo -
 wo, wo, wo, wo, wo, wo, wo,
 wo, wo, wo, wo, wo, wo, wo.

ČITANKA.

Kitica pregovorov.

~ K r a -

u - l -

’ z h , ’ v , r g y o -

’ c e ’ a , ’ a n s l a -

u z p s a s j -

’ v ~ z -

’ t ~ z - z -

’ z ~ j -

’ y c e y ~ O ! c b t -

h m, u r h -

h o n g -

e o p 1 o h (1/2 g -

e m ' n d g, e m ' n n p -

e o ' e a b -

l x g 19 - 6 -

l o o b o -

l C y r - n g y -

e m m e, ' v 2 f e -

e n p f b o, e d p m -

n p n o -

n e r, n n -

n g r d -

n e n n, p e p n -

n d g, e v p -

n p a l, n e n 9 -

n p h r e -

n y h n e n n -

n o n, n n o n -

no I, P - d -
✓ ch eo g -
y r ✓ no -
a d, l. w r d - a -
a p ' u y, l m o r l ' e p -
~ n a l i a l -
l a e l -
y d l d -
d ~ e o r n n ~ n b -
y o z r k n n l n o ° u y r p t z -
i k l o p, n p -
n r p f r -
n n m -
d w l ~ n n (= n n) -
d n e j d a n -
H v ' d n ' v l l n e -
r k (n n) p n ~ n n n -
d ' a e d z e n ~ l p e -

o d, a g a s e r l e b, m e z o g h e c d,
 a d o k o y, m' d? t l e g m' f m
 o r - m' i o o ~ m e' f' - e - e r -
 m d e' z h o d y (k), m a g e g e e
 z e, t o r l j e f o - f o z j g m p o r -
 u l y o l a y, n o g f o n, m e d m - e
 r e u z e, m' h e, m' k m d b - e e
 l m d e l o e - f l d m o c o f
 h l h m d o s a e -

l e e c p e, e r o g e n - f e f
 j e d p o r e h z, b' e a - m o f c' (-f) e
 a (k -

e o e, m' e' o g h a -

. p m -

Ponočna potnica.

(u e r e z k)

m e f z,

D u z o,

f f z

g e f o

„p a l e r e l -

v e l' l' p -

re p y,
p p y-
lu lu lu l,
. p h
ro, ch
o. l e c a p o a.

re p y,
p p y,
lu, lu l ~
"e h '22?
. p h,
l e c e p o a."

"b b, y
b b(b) b, y,
p p y l p-
e h l
2 2 2,
p h 'e' p?"

"y a p e
p h, e
p c, e e a-
e h. ? e ?
2 v' p,
p h ~ e b l-

"~ l o h y?
~ c c o h y?
p p h e l a"
- p p, 2 d s w
b l y 'o ~ n-

"c e r ~ o e p,
e x n e e,
. p ~ v p c e-
e b p p, e ~ l l
p p t p e ~"
g u l-

Mavrica.

von L o k u m,
of o ~ ~ g a d,
w r o y R-
na R e r, r e-
f r o t c u l e
g e y r R e, r,
r ~ C r c h o t,
w p ~ ~ a l e-
R ~ R e g u l
~ ~ R e r e o e,
r ~ r (~ ~) e f o e r-
a l o g f ~ o h t,
r e f f t f -

Č a s.

R e r o b,
D e r o d r o-
o e y f o e, w f w, r g r, e g a, l a g l a,

(17? (-17)) of n'1-

of a ne nl: n° 2 er xox dy²c
 zh chs - 1' vly y na (v h e p²(f)
 e' gne y h - 1²2 e h ne h b e' - p²o
 nl, 100° e e 2 - m ch g - ~ gne y°
 y e - e, f r o w g a e e' 9 y - d(e) -
 2' gne e h y g r e e p u x: "1² d, by y
 ~ g² - of - n e p²l, e (e) r x g l e -
 g r 1² e s r d,
 1² - d² by e -
 p²° w 1² m,
 g y h by d² -

Velika dobrosrčnost.

I m e b d e p a r e a z e r d e n
 h l e o n - l o h y e p e - " ~ o y n p e l p
 1° r m l o g r - 1 b z o d p, b' n e ~
 g - p e r p . - o w h y o r n o l e' ~ h u l e
 - y - o' 1² h u l e l e' r n - p o l o a m o

ge. Col. 27 ~ 're - in m. 27 - d
 ge. 27 ~ 're - in m. 27 - d
 (d) ~ D - m. 27 ~ 're - in m. 27 - d
 - ge. 27 ~ 're - in m. 27 - d
 - ge. 27 ~ 're - in m. 27 - d
 - ge. 27 ~ 're - in m. 27 - d
 - ge. 27 ~ 're - in m. 27 - d

Pomlad.

ne v	g - 7
ne v	d 9 (9),
ne v	ne v 6 -
ne v	ne v, d 8,
ne v	ne v 7 -

ne v
 ne v
 ne v
 ne v
 ne v

Davorin Trstenjak.

ar'ly 'x e eoz rdly-
era, 'che x d'ly n'ly d'ly, eoz
n'ly 'ly e eoz f'ly, 'eoz d'ly.
d'ly f'ly, d'ly e eoz, 'eoz
d'ly f'ly d'ly e eoz f'ly, eoz
e eoz e eoz e eoz f'ly f'ly
eoz - d'ly.

ar'ly - eoz d'ly d'ly, eoz
e eoz e eoz d'ly - eoz - d'ly
e eoz e eoz d'ly e eoz f'ly
d'ly e eoz, f'ly e eoz, e eoz
eoz, 'eoz e eoz, e eoz e eoz
e eoz e eoz.

f'ly e eoz e eoz e eoz
e eoz e eoz e eoz e eoz
e eoz e eoz e eoz e eoz -
e eoz e eoz, e eoz e eoz (e eoz) e eoz,
e eoz e eoz, e eoz e eoz, e eoz e eoz

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

J. S.

Lastovkam.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

c m d w v -

r n e t h e r

L a h t n o r,

r e e e t

w g h t -

g n C s ' e,

2 d e s m n t,

1 d t / t

a l r o g e e -

o n 1 a w e

y e e e -

1 d e n p n

, a h a e

o n f n n,

h e 1 d e g e -

na a - g g r e . - h h r o - b
 d p t - j (v e . b r , g b d , a p o -
 n n e n o , a b l b r n l y -

b d p t r b e n - 1) j p t e l 1789 e
 '78 - 2) k o l b e '78 e 89 - 3) o r o o r o ,
 p f , h u , p f o b r u e - 4) o r - 5) e n
 n e p e 1789 e '89 - 6) a e f b , g , l o s t
 k - n g g , g u b m e - k e l h j p p f
 l b ~ j e b , " d r b r n a l n o n a l
 d e r g - o r o l r u e o e o g b j , r
 n y , k , m e , l l , m , s , e l , p f , p o l k
 W t o n , a e d o o 1 . 2 a , l ' c e f o
 c e) a , b e 2 l 2 -

Slovenska stenografija.

(i . 4 o l h a r b o s , " g o g a l s y -)
 e p p a o o a p p h o l y , l p o i e n
 b r o d - n e p l i o g l y r a l g ~ a n e
 g u g f , l o n a c d e , g l c d , l u l c m ,

an ~ nas, "karp los", cpa, ~ "17", ap
jok e z - yu the ab h 7 e e ~
7 cl ~ 1 w 7 a e -

~ "17", 120 ~ ~ ~ ~ ~
aply - ap 68, 17 17 17 17 17 17
re 17 17 17 17 17 17 17 17 17 17
17 17 17 17 17 17 17 17 17 17

2 bon a L C ~ aply 17 17 17 17 17 17
m ~ 17 17 17 17 17 17 17 17 17 17
se ~ 17 17 17 17 17 17 17 17 17 17

~ "17", 17 17 17 17 17 17 17 17 17 17
17 17 17 17 17 17 17 17 17 17
17 17 17 17 17 17 17 17 17 17
17 17 17 17 17 17 17 17 17 17

KAZALO.

	Str.	Tab.
Predgovor	III	—
Uvod	1	—

I. Pismenke in posamezne besede.

Abeceda	3	1
Pravopis	4	—
Samoglasniki	4	2
Dvoglasniki	9	5
Soglasniki	9	6
Neposredno spajanje	15	11
Izpuščanje glasnikov	15	12
Tujke in lastna imena	16	12

II. Stavki.

Samoznaki	17	13
Samostalni in prilog	18	15
Zaimena	19	21
Števník	22	28
Glagol	23	29
Predlog	26	35
Prislov	27	36
Veznik	27	37
Medmet	28	39
O zloženih in izpeljanih besedah	29	40
Priponke	31	42
Sestavljene besede	32	45

Čitanka.

Kitica pregovorov	35	46
Luči	36	49
Ponočna potnica	37	50
Mavrica	38	52
Čas	39	52
Hvaležni lev	39	53
Velika dobrosrčnost	40	54
Pomlad	40	55
Davorin Trstenjak	41	56
Lastovkam	42	57
Pisma iz Pariza	43	59
Slovenska stenografija	46	62

COBISS 2042300

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000439484

